

**T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI**

**SOSYAL-DUYGUSAL YETKİNLİK ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE
UYARLANMASI**

TEZİ YAZAN

İnan AY

Danışman: Doç. Dr. Gülhan TEMEL (Mersin Üniversitesi)

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi İbrahim İNAN

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin SELVİ (Mersin Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / HAZİRAN 2019

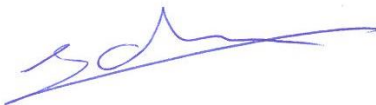
ONAY

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

2016100110 numaralı öğrencimiz olan **İnan AY** tarafından hazırlanan “**Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması**” başlıklı bu tez çalışması jürimiz tarafından **oybirliği ile** Psikoloji Ana Bilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Tez Danışmanı)– Jüri Başkanı: Doç. Dr. GÜLHAN TEMEL
(Danışman – Mersin Üniversitesi)

Üniv. Dışı – Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi HÜSEYİN SELVİ
(Mersin Üniversitesi)

Üniv. İçi – Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi İBRAHİM İNAN

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

Doç. Dr. Murat KOÇ

Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Babam Fayık ve Kardeşim Mert'e...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

13 / 06 / 2019

İnan AY

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında değerli bilgi ve engin tecrübesi ile bana yol gösteren ve destek olan, önerilerini paylaşmaktan kaçınmayan danışman hocam Doç. Dr. Gülhan TEMEL'e saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'ni geliştiren yazarlardan olan, benimle değerli bilgi ve önerilerini paylaşan Jo-Anne Bachorowski'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübeleri ile birçok yönden gelişimime katkıda bulunan tüm hocalarıma çok teşekkür ederim.

Çalışmalarım süresince yardımlarını hiç esirgemeyen değerli arkadaşlarım Ferit ŞAHİN, Burhan ÜZÜM ve Mesut KİNEŞ'e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca, çalışmanın uygulama aşamasında yer alan bütün katılımcılara, sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

13 / 06 / 2019

İnan AY

ÖZET

SOSYAL-DUYGUSAL YETKİNLİK ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI

İnan AY

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Gülhan TEMEL

Haziran 2019, 80 sayfa

İnsanların birbirleriyle etkileşimde bulunma biçimleri oldukça karmaşıktır. Bireysel farklılıklara bağlı olarak, bazı insanlar diğerleriyle olan etkileşimlerinde daha başarılı olabilmektedir. Bu çalışmada, insan etkileşimindeki bu farklılıkları anlamak adına yeni bir yapı olarak sunulan sosyal-duygusal yetkinlik kavramı üzerine inşa edilen Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Türkçeye uyarlanmış ve ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik analizleri yapılmıştır. Araştırma 2018-2019 Öğretim yılında Siirt Üniversitesi'nde öğrenim gören toplam 842 üniversite öğrencisinden elde edilen veriler üzerinden yürütülmüştür.

Çalışmanın amacı doğrultusunda araştırma grubundan elde edilen verilerle ölçeğin geçerliliğine yönelik kanıt sağlamak için öncelikle ölçeğin orijinal formu ve Türkçe formunun dil eşdeğerliliğini incelemek amacıyla iki form, iki hafta arayla Siirt Üniversitesi 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık bölümünde öğrenim gören 25 öğrenciye uygulanmıştır. Her iki formdan elde edilen puanlar arasındaki ilişkiye Intraclass (sınıf içi) korelasyon analizi ile bakılmıştır ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır (.883, $p < .01$). Bulunan bu değer dil eşdeğerliliğinin sağlandığını göstermiştir.

Ölçeğin yapı geçerliliğine ait kanıtların sağlanması için araştırma grubuna dahil olan katılımcılardan elde edilen veriler ile doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ulaşılan uyum indeksi değerleri, orijinal formun sunduğu iki faktörlü yapının Türk üniversite öğrencilerinden oluşan örnekleme doğrulandığını göstermiştir.

Ölçeğin güvenirliğini değerlendirmek amacıyla Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır ve .855 olarak bulunmuştur (Uyumluluk .804, Anlatımcılık .736). Ayrıca, ölçeğin güvenirliği test-tekrar test yöntemiyle incelenmiştir. İki hafta

arayla uygulanan testler arasında yüksek düzeyde anlamlı ($r=.838$, $p=<.01$) ilişki bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliğinin tespiti için yapılan bu analizler, ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

Ölçüt-bağıntılı geçerliliğin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada kullanılan ölçek ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik ölçeği arasında anlamlı ilişki ($r=.615$, $p=<.01$) bulunmuştur. Bu veriler, ölçeğin ölçüt-bağıntılı geçerliliğinin sağlandığını göstermektedir.

Ölçeğin kişinin kendisi ve bir yakın arkadaşı tarafından kişinin kendisinin değerlendirildiği formlar arasındaki ilişki Pearson korelasyon analiziyle incelenmiştir. İki form arasında anlamlı ilişki ($r=.556$, $p=<.01$) ortaya çıkmıştır. İki form arasında ortaya çıkan bu ilişki, sosyal-duygusal yetkinliğin kişilerarası duyarlılık ile olan kuramsal ilişkisine bir kanıt olabilir.

Anahtar kelimeler: Sosyal-duygusal yetkinlik, ölçek uyarlama, güvenilirlik-geçerlilik

ABSTRACT**ADAPTATION OF SOCIAL-EMOTIONAL EXPERTISE SCALE TO TURKISH****İnan AY****Master Thesis, Department of Psychology****Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Gülhan TEMEL****June 2019, 80 pages**

The way people interact with each other is quite complex. Depending on individual differences, some people may be more successful in their interactions with others. In this study, Social-Emotional Expertise Scale, which was developed on the concept of social-emotional expertise to understand these differences in social-interactions, was adapted to Turkish and reliability and validity analyzes of the scale were examined. The population of the research consisted of a total of 842 university students studying at Siirt University.

In order to provide evidence for the validity of the Turkish version of the Social-Emotional Expertise Scale, 25 students studying at the Translation and Interpreting Studies Department completed the English form of the scale firstly and the Turkish form of the scale after 2 weeks. The Intraclass correlation coefficient calculated between the mean scores of the students in two forms was found statistically significant ($r=.883, p<.01$). This result showed that the language equivalence is provided.

In order to provide evidence of the construct validity of the scale, confirmatory factor analysis was performed with the data obtained from the research group. As a result of the confirmatory factor analysis, the fit index values showed that the two-factor structure presented by the original form was confirmed in the sample of Turkish university students.

The Cronbach alpha coefficient of the scale was calculated to evaluate the internal consistency of the scale and it was found to be .855 (Adaptability .804, Expressivity .736). In addition, the reliability of the scale was examined by test-retest method and $r = .838$ ($p=<.01$) significance was found between the tests performed in two weeks time. These analyzes conducted to determine the reliability of the scale showed that the scale is a reliable measurement tool.

In the study conducted to examine the criterion-related validity, a significant relationship was found between the mean scores of both scales ($r = .615$, $p = <.01$). These data indicate that the criterion-dependent validity of the scale is ensured.

Correlation of the scales' filled by the person and a close friend of his/hers was evaluated by Pearson Correlation Analysis. There was a significant relation between the two forms ($r = .556$, $p <.01$). This correlation between the two forms can be a proof of the theoretical relation of social-emotional expertise with interpersonal sensitivity.

Keywords: Social-emotional expertise, scale adaptation, reliability and validity

ÖNSÖZ

İnsanların birbirleriyle olan etkileşimleri oldukça karmaşıktır olabilmektedir. Bireysel farklılıklara bağlı olarak oluşan bu durumda bazı insanlar diğerleriyle etkileşimlerinde daha başarılı olabilmektedir. İnsan etkileşimlerindeki bu farklılıkları anlamak adına birçok yapı, kavram ortaya atılmıştır (örn.; duygusal zeka, sosyal zeka, empati, kişilerarası duyarlılık). Bu yapıların temel özelliği, sosyal ipuçlarının doğru işlenmesine ve sonraki davranışlar hakkında bilgi vermek için, bu ipuçlarından yararlanılmasına odaklanmasıdır. Ancak bu yapıların kişilerarası etkileşimleri kolaylaştıran ve sosyal olarak anlamlı ipuçları taşıyan gerçek davranışlara (actual behaviors) odaklanmada yetersiz kaldığı söylenebilir. Bundan dolayı, McBrien ve ark. (2018) prososyal davranış ve biliş arasındaki bu boşluğu kapatacağını umdukları, sosyal etkileşimleri ve altında yatan dinamikleri daha iyi anlamak adına “sosyal-duygusal yetkinlik (SDY)” (Social-Emotional Expertise) kavramını önermektedir. Bu çalışmada kişilerarası etkileşimi daha iyi anlamak adına yeni bir kavram olarak sunulan sosyal-duygusal yetkinlik kavramı üzerine inşa edilen Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği’nin Türkçeye uyarlanması ve güvenilirlik - geçerlilik çalışmaları yapılmıştır.

13 / 06 / 2019

İnan AY

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ	x
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xiv
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
EKLER LİSTESİ	xvii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Arka Planı	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	1
1.3. Araştırmanın Problemi ve Sorusu.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi	2
1.5. Araştırmanın Hipotezleri	3
1.6. Araştırmanın Varsayımları	3
1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	4
1.8. Tanımlar.....	4

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik.....	5
2.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik İle İlişkili Yapılar	5

2.2.1. Duygusal Zeka	5
2.2.2. Sosyal Zeka.....	7
2.2.3. Empati.....	8
2.2.4. Kişilerarası Duyarlılık.....	10
2.3. Sosyal-Duygusal Yetkinlik'in Kavramsallaştırılması	11
2.4. Ölçme Aracı Uyarlama	12
2.4.1. Ölçek Uyarlama İşleminin Basamakları	13
2.5. Test Uyarlama Süreci ile ilgili Hatalı Yargılar	18
2.6. Testlerin Çevrilmesi ve Uyarlanması İçin Uluslararası Test Komisyonu Rehberi.....	20

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı.....	23
3.2. Araştırmanın Modeli.....	23
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	23
3.4. Ölçek Uyarlama ve Uygulama İşlemlerinde İzlenen Adımlar.....	26
3.5. Veri Toplama Araçları	27
3.5.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği	27
3.5.2. Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testi.....	28
3.5.3. Kişisel Bilgi Formu.....	29
3.6. Verilerin Analizi	29

BÖLÜM IV

4. BULGULAR.....	31
4.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Dil Eşdeğerliliğine İlişkin Bulgular	31
4.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Yapı Geçerliliğine İlişkin Bulgular	32
4.3. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Cronbach Alfa Katsayısı (iç tutarlılık) Analizi ve Madde Analizine İlişkin Bulgular	35
4.4. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Ölçüt-bağıntılı Geçerlilik Çalışmasına İlişkin Bulgular.....	38
4.5. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Test- Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin	

Bulgular	39
4.6. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Yakın Arkadaş Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular.....	39

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Dil Eşdeğerliğinin Tartışılması	41
5.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Yapı Geçerliliğine İlişkin Bulgularının Tartışılması.....	41
5.3. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Cronbach Alfa Katsayısı (iç tutarlılık) Analizi ve Madde Analizi Bulgularının Tartışılması.....	42
5.4. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Ölçüt-bağıntılı Geçerliliğine İlişkin Bulgularının Tartışılması.....	42
5.5. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Test-Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	43
5.6. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Yakın Arkadaş Değerlendirmelerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	43

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar	45
6.2. Öneriler	46

7. KAYNAKÇA	47
-------------------	----

8. EKLER	52
----------------	----

9. ÖZGEÇMİŞ	63
-------------------	----

KISALTMALAR

DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
SDY	: Sosyal-Duygusal Yetkinlik
SDYÖ	: Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği
SDZT-33	: Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testi
SEE	: Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Orjinal Formu

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Deneme Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Bölümlere Ve Cinsiyete Göre Dağılımları	24
Tablo 2. Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Bölümlere Ve Cinsiyete Göre Dağılımları	25
Tablo 3. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Türkçe ve İngilizce Formlarından Alınan Puanların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	31
Tablo 4. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Türkçe ve İngilizce Formu Arasındaki Intraclass Korelasyon Katsayısı	32
Tablo 5. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Uyum İndeksi Değerleri	35
Tablo 6. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği' nin Cronbach Alfa Katsayısı (iç tutarlılık) Analizi.....	36
Tablo 7. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Madde Analizi Sonuçları.....	36
Tablo 8. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ile SDZT-33 Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	38
Tablo 9. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Test-Tekrar Test Sonuçları	39
Tablo 10. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Yakın Arkadaş Değerlendirmelerine İlişkin Sonuçlar	40

ŞEKİLLER LİSTESİ**Sayfa**

Şekil 1. SDYÖ'nün İki Faktörlü DFA Modeline İlişkin Uyum Şeması.....	33
---	----

EKLER LİSTESİ

	Sayfa
8.1. Etik Kurul Onayı.....	52
8.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Özgün Formu	53
8.3. Uyarlama Çalışması İzni (E-Mail).....	54
8.4. Ölçek Uyarlama Çalışmaları İçin Dil Geçerliliği İnceleme Formu	55
8.5. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Türkçe Formu.....	57
8.6. Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testi	59
8.7. Çalışma İçin İzin İstek Yazısı	61
8.8. Çalışma İçin Siirt Üniversitesi'nden Alınan İzin Onayı	62

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın arka planına, amacına, problemine, önemine, sınırlılıklarına ve varsayımlarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Arka Planı

İnsanların topluluk halinde yaşamasından dolayı birbirleriyle etkileşimde bulunma biçimleri oldukça karmaşık olabilmektedir. Bireysel farklılıklara bağlı olarak bazı insanlar sosyal durumları sıkıntısız ele alırken, bazıları bu konuda daha az başarı gösterebilmektedir. İnsan etkileşimlerindeki bu farklılıkları anlamak adına birçok yapı, kavram ortaya atılmıştır (örn.; duygusal zeka, sosyal zeka, empati ve kişilerarası duyarlılık). Bir yaklaşım olarak, bu yapılar sosyal davranışın altında yatan bilişsel ve duygu ile ilişkili süreçleri anlamak için kullanılmıştır. Bu yapıların temel özelliği sosyal ipuçlarının doğru işlenmesine ve sonraki davranışlar hakkında bilgi vermek için, bu ipuçlarının kullanımına odaklanmasıdır. Ancak bu yapıların kişilerarası etkileşimleri kolaylaştıran ve sosyal olarak anlamlı ipuçları taşıyan gerçek davranışlara (actual behaviors) odaklanmadığı söylenebilir (McBrien, Wild ve Bachorowski, 2018). Bundan dolayı McBrien ve ark. prososyal davranış ve biliş arasındaki bu boşluğu kapatacağını umdukları, sosyal etkileşimleri ve altında yatan dinamikleri daha iyi anlamak adına “sosyal-duygusal yetkinlik (SDY)” (Social-Emotional Expertise) kavramını önermektedir.

McBrien ve ark.’na (2018) göre yeni bir yapı olarak sosyal-duygusal yetkinlik, duygu ilişkili jest-mimiklerin ve seslendirmelerin (vocalizations) niteliği ve zamansal dinamiklerine vurgu yapmakta ve bu işaretlerin koordinasyonunu içermektedir. SDY’nin sosyal karşılaşmalarda etkileşimin pürüzsüz bir şekilde seyretmesi için, sosyal işaretlere tepkileri barındıran “otomatikliği” (Spunt ve Lieberman, 2013) içerdiği ve bu tepkilerin hepsi birden, sosyal etkileşimin kalitesini arttıran duygu ilişkili davranışların bir “araç takımı” olarak düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; McBrien ve ark. (2018) tarafından geliştirilmiş

olan Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin (Social-Emotional Expertise Scale) Türkçeye uyarlanması ve güvenilirlik-geçerlilik analizlerinin incelenmesidir. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin ülkemizde üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiş olan uygulamaları neticesinde ne gibi sonuçların ortaya çıktığı araştırılmış ve yorumlanmıştır.

Türkçe literatür incelendiğinde üniversite öğrencilerinin sosyal-duygusal yetkinlik düzeyini belirlemeye yönelik olarak geliştirilmiş veya uyarlanmış bir ölçeğin olmadığı görülmektedir. Bu çalışma ile literatürde karşılaşılan bu eksikliğin giderilmesine yönelik olarak katkı sağlamak amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Problemi ve Sorusu

McBrien ve ark.'nın (2018) sosyal-duygusal yetkinlik ile ilgili açıklamaları dikkate alındığında bu kavramın psikolojik bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Belirli bir niteliğe sahip olup olmama – bu niteliğe sahip olma derecesi durumdan duruma, nesneden nesneye veya o nesneye bağlı olarak zamandan zamana farklılık gösterebilir (Tekin, 2004). Bu gibi psikolojik nitelikler psikolojik ölçme aracı kullanılarak ölçülebilirler. Bu amaçla bir psikolojik ölçme aracı geliştirilebileceği gibi, belirli bir kültürde kullanmaya yönelik geliştirilmiş olan bir psikolojik ölçme aracı farklı bir kültüre ve o kültürün diline uyarlanabilir. Bir ölçme aracının sadece başka bir dile çevrilip kullanılması dışında, ayrıca o ölçme aracı ile ilgili başlıca psikometrik analizlerin (güvenirlik, geçerlilik) yapılması ölçme aracını başka bir dile ve kültüre uyarlamak olarak bilinmektedir (Deniz, 2007).

Türkçe literatür incelendiğinde insan etkileşimlerini anlamak adına geliştirilmiş ya da uyarlanmış bazı ölçme araçlarına ulaşmak mümkündür. “Sosyal-duygusal yetkinlik” ise sosyal etkileşimleri daha iyi anlamak adına McBrien ve ark. (2018) tarafından sunulmuş yeni bir yapıdır.

Bu araştırmanın problemi ve sorusu şu şekildedir: Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Türk üniversite öğrencilerinden oluşan örnekleme güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Türkçe literatürde üniversite öğrencilerinin sosyal-duygusal yetkinlik düzeyini belirlemeye yönelik geliştirilmiş veya uyarlanmış bir ölçme aracının olmadığından

dolayı, bu çalışma ile bu eksikliğin giderilmesi doğrultusunda katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın, sosyal etkileşimlerin altında yatan dinamikleri daha iyi anlamak adına McBrien ve ark. (2018) tarafından ortaya atılan sosyal-duygusal yetkinlik kavramının ve bu kavram üzerine geliştirdikleri Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçe literatüre kazandırılması açısından oldukça önemli olacağı düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın genel amacına yönelik olarak araştırmanın hipotezleri şunlardır:

- 1 Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin orijinal formundan (İngilizce) ve uyarlanan (Türkçe) formundan elde edilen puan ortalamaları arasında uyum vardır.
- 2 Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçe formundan elde edilen iç tutarlılık katsayıları ile orijinal formunun iç tutarlılık katsayıları benzerlik göstermektedir.
- 3 Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçe formu, özgün çalışmada sunulan faktör yapısını doğrulamaktadır.
- 4 Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin, ölçüt-bağıntılı geçerliliğini belirlemek için, uygulanan Schutte Duygusal Zeka Testi'den ve Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 5 Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin iki hafta arayla uygulanan test-tekrar uygulamasından elde edilen test puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 6 Katılımcıların cevapladığı Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ile katılımcıların bir yakın arkadaşının katılımcıyı değerlendirdiği formlardan elde edilen puanlar arasında uyum vardır.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma sürecinin varsayımları şunlardır:

- Dil eşdeğerliği çalışmasının uygulama grubunu oluşturan Siirt Üniversitesi 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılında Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık bölümünde öğrenim gören 25 öğrencinin kaynak dil olan

İngilizceye ve hedef dil olan Türkçeye yeterli derecede hakim oldukları düşünülmektedir.

- Çalışma sürecine gönüllü olarak katılmış olan bireyler, ölçek maddelerine içtenlikle cevap verdikleri düşünülmektedir.

1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

- Araştırmanın dil eşdeğerliğine yönelik çalışma, Siirt Üniversitesi 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık bölümünde öğrenim gören İngilizce formun ve Türkçe formun iki haftalık bir ara ile uygulandığı 25 öğrenci ile sınırlıdır.
- Araştırmada uyarlaması yapılan ölçeğin güvenilirlik-geçerlilik çalışmaları, Siirt Üniversitesi 2018-2019 Öğretim Yılında öğrenimine devam eden 842 öğrenci ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Sosyal-Duygusal Yetkinlik: Duygu ilişkili jest-mimiklerin ve seslendirmelerin (vocalizations) niteliği ve zamansal dinamiklerine vurgu yapan ve bu işaretlerin koordinasyonunu içeren bir yapıdır. Aynı zamanda, sosyal etkileşimlerle ilgili belirli bilişsel yeteneklerin sentezinden oluşan ve sosyal-duygusal kabiliyete katkıda bulunan davranışların zamanlamasını ve senkronizasyonunu içeren bir kavram olarak sunulmuştur (McBrien ve ark., 2018).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde sosyal-duygusal yetkinlik kavramının tanımına ve bu kavrama yönelik açıklamalara ve bu yapının ilişkili olduğu birtakım kavramlara değinilmiştir. Ayrıca, ölçme aracı uyarlama süreci ve bu süreçte dikkat edilmesi gereken bazı işlemlere değinilmiştir.

2.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik

Sosyal-duygusal yetkinlik, sosyal etkileşimlerle ilgili belirli bilişsel yeteneklerin sentezinden oluşur ve sosyal-duygusal kabiliyete katkıda bulunan davranışların zamanlamasını ve senkronizasyonunu içerir (McBrien ve ark., 2018). McBrien ve ark.'na göre yeni bir yapı olarak sosyal-duygusal yetkinlik, duygu ilişkili jest-mimiklerin ve seslendirmelerin (vocalizations) niteliği ve zamansal dinamiklerine vurgu yapmakta ve bu işaretlerin koordinasyonunu içermektedir. Sosyal-duygusal yetkinlik'in sosyal karşılaşmalarda etkileşimin pürüzsüz bir şekilde seyretmesi için, sosyal işaretlere tepkileri barındıran otomatikliği (Spunt ve Lieberman, 2013) içerdiği ve bu tepkilerin hepsi birden, sosyal etkileşimin kalitesini arttıran duygu ilişkili davranışların bir araç takımı olarak düşünülmektedir. McBrien ve ark.'na göre sosyal-duygusal yetkinlik'in kavramsal temeli insan etkileşimlerinde farklılıkları anlamak adına öne sürülen yapılar (duygusal zeka, sosyal zeka, empati, kişilerarası duyarlılık) ile örtüşmektedir. Ayrıca, McBrien ve ark.'na göre sosyal-duygusal yetkinliğin özellikle duygusal zeka ve kişilerarası duyarlılık üzerine yapılan bazı tanımlamalar ile belirgin bir kavramsal örtüşmesi vardır.

2.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik İle İlişkili Yapılar

2.2.1. Duygusal Zeka

Duygusal zeka bir terim olarak ilk kez Payne tarafından 1985 yılında “Bir Duygu Çalışması: Duygusal Zekanın Geliştirilmesi; Öz-Bütünlük; Korku, Acı ve Arzu İlişkisi” adlı doktora tezi çalışmasında kullanılmıştır. Payne'e (1985) göre tezin duygusal zekayı geliştirmek için bir kılavuz niteliği taşıması amaçlanmıştır. Aynı

yıllarda Bar-On duygusal alan adıyla, insanların başarılarında önemli bir yeri olan niteliklerden bahsetmiştir.

Howard Gardner'ın çoklu-zeka teorisinde kişinin iç dünyasını bilme yeteneği ve sosyal beceri ayırımından söz edilmektedir (Kemper, 1999). Gardner'in kişilerarası zekaya ve içsel zekaya yönelik yaptığı bu ayırım duygusal zeka ile ilgili çalışmaların temelini oluşturmuştur (Wells, Torrie ve Prindle, 2000).

Reuven Bar-On (1997) Gardner'in araştırmalarını temel alıp duygusal zeka kavramını kişilik teorisi içerisinde tanımlamıştır. Bar-On duygusal zekayı "bireyin, çevresel istekler ve baskılarla başa çıkma kabiliyetini etkileyen kişisel, sosyal ve duygusal kabiliyetler bütünü" olarak tanımlamaktadır.

Weisinger (1998) duygusal zekayı çok basit bir şekilde tanımlar. Ona göre duygusal zeka duyguların akıllıca kullanımınıdır.

Salovey ve Mayer (1990) duygusal zekayı zekanın gelişimsel modeli kapsamında tanımlamıştır. Birçok terimi içinde barındıran, bütüncül bir kavram olarak duygusal zeka genel olarak duyguların ve duygu ilişkili işaretlerin kendinde ve başkalarında algılanması ve anlaşılması olarak tanımlanır (Mayer, Salovey ve Caruso, 2003). Salovey ve Mayer orijinal duygusal zeka modeli 4 daldan oluşmaktadır: a) duyguları, duygusal dili ve duygu ile ilgili işaretleri anlamak; b) kendinde ve başkalarında duyguların doğru algılanması; c) hedefe ulaşmak için duyguların yönetimi; d) düşünmeyi kolaylaştırmak için duyguların kullanılması (Mayer, Salovey, 1997, Mayer, Salovey ve Caruso, 2008). Dört daldan ilk ikisinin duygusal olarak anlamlı davranışların ve algı yeteneğinin, sosyal etkileşimin kalitesini etkilediğinden sosyal-duygusal yetkinlik ile yakından ilişkili olabileceği düşünülmektedir (McBrien ve ark., 2018).

Goleman (2001) Salovey ve Mayer'in yaklaşımından farklı olarak duygusal zekayı performansa dayalı bir kuram olarak betimlemektedir. Goleman'ın kuramına göre duygusal zeka dört ana daldan oluşmaktadır: Öz-farkındalık, Sosyal Farkındalık, Öz-denetim ve İlişki Denetimi. Duygusal zeka, duygusal ve sosyal yetkinliklerle ilgili bir ölçüm ya da kişinin kendinde ve başkalarında duygulara ilişkin ipuçlarını tanıma yeteneğidir (Goleman, 2005, s. 41).

Bu araştırmacılar, duygusal zekayı tanımlamaya ve açıklamaya yönelik olarak kendilerine özgü bir yaklaşım benimsemişlerdir. Fakat bu kuramların birleştikleri temel nokta genel olarak duygusal zekanın, kişinin kendinde ve başkalarında duyguların tanınması ve yönlendirilmesi biçiminde tanımlanabileceğidir (Goleman, 2001).

Araştırmacıların duygusal zekaya yönelik olarak yaptıkları tanımlamalar dikkate alındığında duygusal zekanın daha çok bilişsel yönüne vurgu yaptıkları söylenebilir.

2.2.2. Sosyal Zeka

Sosyal zeka ilk olarak Thorndike (1920) tarafından, soyut ve mekanik zeka ile birlikte, genel zekanın üç alt bileşeninden biri olarak tanımlanmıştır. Sosyal zekanın sözel zeka ile güçlü ilişkisinden dolayı, Thorndike ve Stein (1937) ayrı bir sosyal zeka fikrini desteklemek için, yapıyı oluşturmak adına, sözel temelli girişimlerin gözden kaçırılan kilit bir yön olduğunu bildirmişlerdir. O zamandan beri sosyal zeka için birçok tanımlama yapılmıştır: sosyal durumlara genel zekanın uygulanması (Wechsler, 1958), başkalarını anlama kabiliyeti (Barnes ve Sternberg, 1989), diğer insanlarla başarılı etkileşimlere sahip olma yeteneği (Ford ve Tisak, 1983). Marlowe'a (1986) göre ise sosyal zeka ya da sosyal yeterlilik, sosyal etkileşimlerde kişinin kendisini ve diğer insanları duygu, düşünce ve davranış yönünden anlama ve o anlayışa uygun bir şekilde davranma becerisidir.

Duygusal zekaya benzer olarak sosyal zekanın tanımlamaları arasındaki temel farklılık bilişsel bir yetenek (genel zekaya benzer şekilde) olarak ya da kişilik özelliği olarak tanımlanıp tanımlanamayacağıdır (McBrien ve ark., 2018). McBrien ve ark.'nın belirttiği gibi sosyal zekanın ölçme araçlarının sözel görevlerde genel zekadan ayırt edilemediği bulunmuştur. Ancak, McBrien ve ark.'na göre sözel olmayan davranışlar dikkate alındığında sosyal zeka genel zekadan ayırt edilebilir. McBrien ve ark. bu durumu sosyal zekanın "sosyal-duygusal yetkinlik" ile olan ilişkisine dayanan ampirik bir sonuç olarak değerlendirmektedir. Sosyal zeka ve IQ'nun (Intelligence Quotient) sözel olmayan davranışlardaki bu ayrışması, davranışın sözel zekadan ayrı olarak, sosyal etkileşimin kalitesinde oynadığı kilit rolün bir göstergesi olarak düşünülebilir.

1990'ların başından bu yana, sosyal zekanın, duygusal zekaya benzer şekilde, alt bileşenlerinin olduğu kapsayıcı bir yapı olarak görülmüştür (Mayer ve Salovey, 1993). McBrien ve ark. (2018) bu durumdan yola çıkarak, kesin olmamakla beraber sosyal-duygusal yetkinliğin duygusal zeka ile ilişkili olduğu hipotezine benzer şekilde sosyal zeka (sosyal-duygusal yetkinliğin, soyut zekadan farklı olduğu bildirilen sosyal zekanın sözel olmayan davranışsal bileşeni ile yakından ilişkisi olduğu düşünmekle birlikte) ile ilişkili olduğunu düşünmektedir.

McBrien ve ark.'nın (2018) belirttiğine göre Goleman'ın (2007) çok bilinen

kitabı olan “Sosyal Zeka – İnsan Davranışlarının Yeni Bilimi”ndeki sosyal zeka anlatımı sosyal-duygusal yetkinliğin kavramsallaştırılmasına daha yakındır ve benzerliği oldukça iyi gösterir. Goleman “sosyal farkındalık” ve “sosyal beceri”den oluşan iki faktöre değinmektedir. “Sosyal farkındalık” sosyal zekanın bilişsel bileşeni olarak sunulurken, “sosyal beceri” sosyal farkındalığın pürüzsüz ve etkili etkileşimlere olanak tanıyan davranışsal işaretleri kapsadığı ileri sürülmektedir.

McBrien ve ark. (2018) sosyal-duygusal yetkinliğin kavramsallaştırılmasının Daniel Goleman’ın sosyal zekanın temeli olarak önerdikleriyle yakından ilgili olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte, Goleman’ın sunduğu fikirler bilişsel sinirbilim gibi diğer alanlardaki deneysel çalışmalarla desteklenirken, önerdiği yapılar deneysel değil, teorik olarak yürütülür. McBrien ve ark. sosyal-duygusal yetkinliğin, benzer bir teorik bakış açısını temsil etmekteğini, ancak başarılı sosyal etkileşimleri destekleyen davranışları ve bilişsel mekanizmaları ampirik olarak değerlendirmeyi amaçladığını belirtmektedir.

Sosyal farkındalık sosyal-duygusal yetkinliğin’nin bir parçası olarak önerilen bilişsel bileşenlerine, sosyal beceri ise sosyal-duygusal yetkinliğin davranışsal bileşenlerine benzemekle birlikte sosyal-duygusal yetkinlik (ampirik olarak tanımlandığı için), sosyal zekanın tam olarak bir yansıması değildir (McBrien ve ark., 2018). McBrien ve ark.’na göre sosyal zeka, doğası gereği bir zeka olarak sınıflandırıldığından, sosyal durumları anlama ile ilgili bilişsel yetenekler ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca, McBrien ve ark.’na göre bilişsel yeteneklere, eylemlere dönüştürülmesini gerektiren davranışsal bileşenlerin dahil edilmesi bir zeka alanının ötesine taşınır ve “yetkinlik” alanına girer. Bu yüzden, sosyal-duygusal yetkinlik sosyal zekanın yapamayacağı davranışa geçişi açıklayan bir yapı olarak önerilmiştir.

2.2.3. Empati

Empati, başarılı insan etkileşimleri üzerine uzun süredir devam eden bir araştırma odağı olmuştur (Davis, 1980; Singer, 2006). Yine de bir yapı olarak tanımlanması zor olmuştur. Literatürde empati kavramın çok boyutlu olması ve disiplinler arası özelliğinden dolayı tanım farklılıkları yarattığı (Strandberg ve ark., 2012), kavramın genel kullanımının çoğu zaman hatalı varsayımlar ve yanlış anlaşılmalara neden olduğu (Gerdes ve Segal, 2009) ve açık-kapsamlı bir tanımlamasının eksikliği çalışmalar arası tanımlarda tutarsızlıklar ortaya çıkardığı

(Gerdes ve ark., 2011a) belirtilmektedir. Duan ve Hill (1996) literatürde empatiye yönelik teorik karışıklıklara ve tanım farklılıklarına rağmen bu durumun, çeşitliliğin ve farklı tanımlamaların daha iyi anlaşılması ve değerlendirilmesi ile sorunların çözülebileceğini vurgulamaktadır.

Empatinin kavramsallaştırılması ile ilgili ortaya çıkan belirsizliğin başka bir boyutu da empatinin kişilik özelliği ya da kazanılan bir beceri olup olmadığıdır. Araştırmacılar empatiyi farklı biçimlerde tanımlamışlardır. Empati, bazı araştırmacılar tarafından diğer insanların ne hissettiğini hissetmeye yönelik bir kişilik özelliği olarak değerlendirilmektedir. Bazı araştırmacılar ise empatiyi bir kişilik özelliği olmaktan ziyade duruma özgü olarak bir kişinin başka birinin deneyimlerini anlaması ve hissetmesi olarak görmektedir.

Empatinin kavramsallaştırılmasına yönelik başka bir önemli tartışma empatinin duygusal ve bilişsel boyutuna yöneliktir. Duan ve Hill (1996) literatürde empatinin doğasına yönelik olarak üç farklı görüşün olduğunu belirtmektedir: empati birincil olarak başkasının duygularının dolaysız olarak yaşanması (duygusal boyut), başkasının tecrübelerinin entelektüel düzeyde anlaşılması (bilişsel boyut) ve son görüşe göre ise empati hem duygusal hem bilişsel içeriği barındırmaktadır.

Davis'in (1983, 1994) yürüttüğü çalışmalara dayanan çağdaş empati kavramsallaştırılması ise iki anahtar bileşen ile birlikte çok boyutlu bir yaklaşım üzerine kurulur:

- diğer insanların deneyimlerinin bilişsel bir kavrayışı,
- ve başkalarının deneyimlerine karşı duygusal reaksiyon.

Empatinin kavramsallaştırılması ile ilgili başka bir sorun da empatinin bilinçli mi ya da bilinçsiz ve otomatik olarak meydana gelip gelmediğidir. Vignemont ve Singer'in (2006) yaptığı güncel beyin görüntüleme araştırmalarına göre insanlar otomatik (bilinçsiz) olarak empati kurarlar ve bu durum empati duyulan kişinin kim (sevilen veya yakın biri) olduğuna bağlı olarak değişim göstermez.

Kişilerin empati düzeyini ölçmek için geliştirilmiş bazı ölçme araçları mevcuttur. Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Davis, 1980) dört başlıca faktör ile tanımlanan ve empatinin çok boyutlu doğasını ölçmek için kullanılan bir araçtır. Bu faktörler perspektif alma, fantezi, empatik kaygı ve kişisel sıkıntı'dır. Bu dört faktör tipik olarak empati ile ilişkilendirilen nitelikleri kapsar ve bu boyutların psikometrik olarak incelenmesini sağlar (Carré, Stefaniak, D'Ambrosio, Bensalah ve Besche-

Richard, 2013; Lawrence ve ark., 2004). Ancak empatinin kavramsallaştırılmasına yönelik çalışmaların tümü, başkalarının deneyimine yönelik algıya içsel bir cevap olma öz-niteliğini korumaktadır (McBrien ve ark., 2018). McBrien ve ark.'na göre empati pürüzsüz ve üretken sosyal etkileşimlere sahip olmak için hayati bir öneme sahip olmakla birlikte, empatinin çeşitli tanımlamaları yüksek kaliteli bir etkileşime dönüştürülebilecek bir mekanizma sağlamamaktadır. Böylece McBrien ve ark. sosyal-duygusal yetkinliği sosyal bilişin davranışsal anlatım yoluyla bir etkileşim niteliğinde gerçekleştiği hipotezine dayandırmaktadır.

2.2.4. Kişilerarası Duyarlılık

“Kişilerarası duyarlılık” McBrien ve ark.'nın (2018) sosyal-duygusal yetkinlik ile ilişkili olmasını bekledikleri dördüncü yapıdır. Kişilerarası duyarlılık, “diğer insanların yeteneklerini, duygusal durumlarını ve kişisel özelliklerini sözel olmayan işaretler yoluyla doğru olarak değerlendirme yeteneği” olarak tanımlanabilir (Kenny, 2004; Montepare, 2004; Snodgrass, Hecht ve Ploutz-Snyder, 1998). Başka bir deyişle kişinin başkalarının yetenekleri, duygusal durumları ve kişilik özellikleriyle ilgili doğru yargılarda bulunmak, buna göre davranış sergilemek olumlu bir sosyal beceri olarak değerlendirilebilir.

Bugüne kadar kişilerarası duyarlılık ile ilgili çoğu araştırma temel olarak karakter özelliklerine ve başkalarının duygusal durumlarına ilişkin yargıların doğruluğu ile ilgilidir (Kenny, 1994). Bu kararlar daha sonra kararları verenlerin başkalarına karşı nasıl tepkilerde bulunduğunu etkilemektedir (Gore, 2009). McBrien ve ark.'na (2018) göre kişilerarası duyarlılığın başkalarının duygusal durumları ve kişilik özellikleri hakkında doğru çıkarımlarda bulunma ve aynı zamanda sosyal durumlar ile ilgili genel bir farkındalık gösterme yeteneği (böyle bir varsayım dikkate alındığında) olarak düşünüldüğünde sosyal-duygusal yetkinlik ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. McBrien ve ark., kişinin başkaları hakkında yaptığı bu tür yargılar çeşitli bireylere ve duygu ilişkili çok çeşitli koşullara verilen tepkileri barındırdığını belirtmektedir. Kişilerarası duyarlılık, duygusal zeka ve empatiye benzer şekilde genelde sosyal etkileşimlerin bilişsel bileşenleri ile tanımlanmıştır. Fakat kişilerarası duyarlılık, duygusal zeka ve empatiden farklı olarak uyum, dostane ilişki ve yakınlıktan (rapport) kaynaklanan davranış ile ilişkilendirilmiştir (Hall, Bernieri, 2001; Tickle-Degnen ve Rosenthal, 1987). Bu yüzden, McBrien ve ark.'na göre sosyal-duygusal yetkinliğin

yakın arkadaş değerlendirmeleri ile olan ilişkisini incelemek önem kazanacaktır.

2.3. Sosyal-Duygusal Yetkinlik'in Kavramsallaştırılması

Yukarıda belirtilen yapıların standart ölçüleri hem yargıların doğruluğu hem de duyguları doğru bir şekilde nitelendirme, sınıflandırma, tanımlama becerisine dayanmaktadır (Ambady, LaPlante ve Johnson, 2001; Hall, DiMatteo, Rogers ve Archer, 1979; Mayer ve ark., 2003). McBrien ve ark.'na (2018) göre ise sosyal-duygusal yetkinlik, sosyal etkileşimler sırasında sözel olmayan davranışların kalitesi ve zamansal dinamikleriyle daha çok ilgilidir. Ayrıca, McBrien ve ark., davranışların kalitesine ve zamansal dinamiklerine yapılan bu vurgunun kilit kavramının "akıcılık" (fluency) olduğunu belirtmektedir. Akıcılığın birçok anlamı vardır ancak tipik olarak hafızanın kullanım kolaylığı ve/veya hafızadan kolay erişim kavramlarını içerir (Evans, 2008; Jacoby, Kelley ve Dywan, 1989; Kuhn ve Stahl, 2003). Kuhn, Schwanenflugel ve Meisinger'in (2010) Dilbilimdeki akıcılık tanımını (dili doğru, otomatik ve prozodi ile kullanma yeteneği) sosyal etkileşimlere uygulamak McBrien ve ark.'nın sosyal-duygusal yetkinliği nasıl kavramsallaştırdıkları ile ilgili mükemmel bir başlangıç noktası olmuştur.

Tıpkı dildeki gibi uygun ton-ritim (dinamikler) kullanıldığında sosyal etkileşimin kalitesi yüksektir ve bu dinamikler sosyal etkileşimde bulunan kişilerin birbirini anlama (accuracy) düzeyini göstermekle birlikte karşı tarafın davranışlarına nasıl tepkilerde bulunulması gerektiği üzerine çok düşünülmez (automatic) (McBrien ve ark., 2018). McBrien ve ark.'na göre sosyal-duygusal yetkinliğin kesinlik (accuracy) bileşeni duygusal zeka ve kişilerarası duyarlılığa göre daha az merkezde yer alsa da, kesinliğin (accuracy) sosyal-duygusal yetkinlikte önemli bir rolü olduğunu düşünmekte ve özellikle bu yapı için gerekli fakat yeterli bir koşul olmadığını varsaymaktadır. "Kesinlik" ile ilgili bu konumlandırma bu yüzden ilgili yapılar ile potansiyel bir çakışma noktasını temsil eder. Bununla birlikte, McBrien ve ark.'na göre sosyal-duygusal yetkinliği farklı kılan şey, doğru (accurate) sosyal bilişin davranışsal göstergelerdir. Yani, yüksek kaliteli sosyal-duygusal etkileşimleri sağlayan, genel davranışların belirli göstergeleri ve zamanlaması nedir? McBrien ve ark. sosyal-duygusal yetkinlik kavramı ile bu soruya cevap vermeyi umduklarını belirtmekte ve bu yapının optimal zamanlama ile kullanıldığında daha kaliteli etkileşimi sağlayan duyu ilişkili davranışları içeren bir sosyal-duygusal araç olarak tanımlanabileceğini

düşünmektedir. Yine McBrien ve ark.'na göre sosyal-duygusal yetkinlik düzeyi düşük olanlara göre, sosyal-duygusal yetkinlik düzeyi yüksek bireyler başkalarıyla nasıl etkileşime girdikleri konusunda daha fazla esnekliğe sahip olmalıdır. McBrien ve ark.'na göre bu esneklik çeşitli sosyal etkileşimlere uyum sağlama, bir etkileşim boyunca süregelen düzenlemeler yapma ve belirsiz veya rahatsız edici sosyal durumlarda başarılı olma yeteneğini artırır. Başka bir deyişle, sosyal-duygusal yetkinlik düzeyi yüksek birinin esnekliği, bireyin belirli bir etkileşimin ritmine uyum sağlamasına izin verir. Ayrıca, bu etkileşimin ritmi, demografik özelliklerin birçoğuna ve özellikle de cinsiyete bağlı olarak değişebilir. Birçok sosyal ve duygusal ölçme araçlarından elde edilen veriler anlamlı cinsiyet farklılıkları göstermektedir (Baron-Cohen ve Wheelwright, 2004; Friedman, Prince, Riggio ve Dimatteo, 1980; Schutte ve ark., 1998; Bora ve Baysan, 2009; Erdoğan, 2008). Cinsiyet ile sosyal-duygusal yetkinlik düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi bu nedenle ileri çalışmalarda değer kazanacaktır.

2.4. Ölçme Aracı Uyarılama

Ölçek uyarılama farklı bir kültürde geliştirilerek güvenilirliği ve geçerliliği test edilmiş ve kanıtlanmış olan bir ölçeğin başka bir kültürde ve dilde güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasının yapılarak kullanıma hazır hale getirilmesidir (Seçer, 2015). Ölçek uyarılama çalışmalarında dilsel eşdeğerliğinin sağlanması oldukça zahmetli ve önemli bir süreçtir. Öner (1996) psikolojik bir testin başka bir dile çevirisinin yapılmasının, o testin tabiatını bozduğunu belirtmektedir. Zorunlu olan bu değişimin en aza indirilmesi amacıyla dil eşdeğerliğinin sağlanması sürecinde alan uzmanları ile birlikte birden fazla yabancı dil uzmanı ve Türkçe dil uzmanının süreçte yer alması ve ortak bir görüş oluşturulması ölçeğin standardize edilmesi açısından önemlidir.

Türkiye'de psikoloji ve psikolojik danışmanlık alanında kullanılan testlerin büyük bir kısmı, yurtdışında geliştirilmiş olan psikolojik testlerin Türkçeye uyarlanarak kullanılması yönündedir. Bu durumun olumlu yönleri olmasının yanında olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Başka bir kültür ve dildeki bir ölçeğin Türkçeye uyarlanmasının önemli bir avantajı, zaman ve emek bakımından zor bir işlem olan, teorik çerçeveyi inceleyerek ölçülecek ölçme gücüne en uygun madde yazma çabasına gerek kalmadan hazır halde bulunan bir ölçeğin uyarılama işlemi yapılarak doğrudan güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarına başlanmasını mümkün kılmasıdır. Ölçek uyarılama çalışmalarının en önemli olumsuz yönü ise, başka bir kültürde test edilmiş olan ölçme

aracının Türk kültür yapısına uygun olamayabileceğidir. Bu durum her iki kültürün ve dilin farklılığından kaynaklanabilmektedir.

“Test uyarlama” terimi bir kültürde ve dilde geliştirilmiş olan bir ölçme aracının farklı bir kültürde ve dilde kullanılması için hazırlanmasında uygulanan işlemleri içeren bir kavram olduğundan, daha çok kullanılan “test çevirme” terimine tercih edilmektedir. Ölçek uyarlama, belirli bir yapıya sahip olan, bir kültürde ve dilde geliştirilmiş ölçme aracının, aynı yapıyı farklı bir kültür ve dilde ölçüp ölçemeyeceğine karar verilmesi, çeviri yapacak kişilerin seçilmesi, testi uyarlama ve uyarlanmış formu ile özgün formun dil eşdeğerliğini inceleme gibi işlemlerin tamamını kapsar.

Hambleton ve Patsula (1999) ölçek uyarlamaya karar verilmesinin nedenlerini aşağıda değinildiği gibi belirtmiştir:

1. Ölçek uyarlama süreci, ölçek geliştirme sürecinden daha ucuzdur ve aynı zamanda daha hızlıdır.
2. Kültürlerarası bir karşılaştırma yapılması istendiğinde ölçek uyarlama yoluna başvurmak, başka bir dilde benzer bir test meydana getirmenin etkili bir yoldur.
3. Yeterli uzmanlığa sahip bireyler bulunamayabileceğinden ikinci bir dilde yeni bir test geliştirmekte zorluklarla karşılaşılabilir.
4. Güvenirlik ve geçerliliği yapılmış bir test uyarlamak, yeni geliştirilecek bir ölçme aracından daha güvenilir bir yoldur.
5. Bir ölçeğin iki veya daha fazla dile uyarlama çalışmasının yapılmış olması, başka etnik gruplardan bu ölçeği alan kişiler için bir eşitliğin sağlanmasını mümkün hale getirir.

2.4.1. Ölçek Uyarlama İşleminin Basamakları

Ölçek uyarlama işleminin basamaklarının iyi bilinmesi ve uygulanması uyarlama çalışmalarının iyi sonuç vermesi bakımından oldukça önemlidir. Hambleton ve Patsula (1999), Erkuş ve Selvi (2019) uyarlama işlemi bazı işlem basamakları açısından özetlemişlerdir. Aşağıda bu basamaklara ve kısa açıklamalarına yer verilmiştir.

1. Yeni bir ölçme aracını geliştirilmenin mi, veya mevcut bir ölçeği uyarlanmanın mı daha kullanışlı olacağı yönünde bir karara varılmalıdır.

Araştırmacı yeni bir psikolojik testin geliştirilmesinin yerine mevcut olan bir

testin uyarlamasının olumlu ve olumsuz yönleri ile uyarlanacak olan ölçme aracının amacını göz önünde bulundurmalıdır. Birtakım ölçme araçlarını, belirli bazı dillere uyarlamak daha uygun olacaktır. Hedef dilin ve kültürün kaynak dile ve kültüre benzerlik göstermesi, uyarlanacak olan test için gerekli işlemleri daha kolay hale gelir.

Amacının kültürlerarası karşılaştırma yapmak olduğu testler için en iyi seçenek bir uyarlama çalışmasının yapılması olabilir. Fakat çalışmanın hazırlanma amacının kültürlerarası bir karşılaştırmanın yapılması olmadığında, hedef dili temsil eden grubunun kültürel özelliklerini dikkate alarak yeni bir ölçeğin geliştirilmesi, birçok problemi (yapı için yeterince tanımın olmaması, uygun olmayan madde biçimi, kültüre ait içerik kullanılması vb.) içeren bir test uyarlama çalışmasının yapılmasından daha kolay olacağı düşünülebilir.

2. Testin dilsel ve kültürel açıdan yapısal eşdeğerliğinin olduğu konusunda kesin bilgiye sahip olunmalıdır.

Araştırmacı testin uyarlanacak dil ve kültür arasında yapısal denkliğinin olup olmadığı konusunda bir karara varmalıdır. Eğer bu durum sağlanmamışsa ya eşitliğin sağlanması için yapıyı tanımlayan unsurlar gözden geçirilmeli ya da çalışma sona erdirilmelidir. Buna yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmalıdır:

- a) Uyarlama çalışmasında ölçülmek istenen yapı her iki kültürde de bir karşılığa sahip midir?
- b) Ölçülmek istenen yapı bakımından her iki kültürü karşılaştırmak mümkün ve anlamlı mıdır?
- c) Araştırmacının ölçmek istediği yapı her iki kültürde de aynı anlama sahip midir?

Dil, yaşam tarzı ve düşünce ile sıkı işbirliği içerisinde olduğundan, birebir çeviri; kaynak dil ve hedef dilde aynı sözcüklerin yokluğu açısından yeterli olmayabileceği gibi, maddelerin anlamının değişmesine neden olabilir (Erkuş ve Selvi, 2019). Kültürlerarası yapısal eşdeğerliğin sağlanıp sağlanmadığına karar vermek, özgün dil ve hedef dili yeterli seviyede bilen ve her iki kültüre de yeterince aşina olan araştırmacılar için daha kolay olur. Ayrıca, yapısal denkliğin elde edilip edilmediğini anlamak amacıyla, kaynak kültürdeki bireylerle görüşülebilir, bireyler gözlemlenebilir ve o kültürle ilgili bilgiye sahip olan bireylerin görüşü talep edilebilir.

3. Nitelikli çevirmenler seçilmelidir.

Çeviri işlemini yapacak olan çevirmenlerin aşağıdaki özelliklere sahip olması gerekir:

- a) Çevirmenler, uyarlama çalışmasındaki her iki dili de akıcı konuşabilmeli ve çalışmada yer alacak olanlar her iki kültür ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmalıdır.
- b) Çeviriyi yapacak olan çevirmenler, uyarlanacak ölçme aracının ölçtüğü yapı ile ilgili bilgiye sahip olmalıdır.

Çevirmenler içerisinde ölçüğün ölçtüğü yapı ile ilgili olarak ortak bir bilgiye sahip olmayabilir. Bu yüzden, çevirmenlere uyarlama işleminin öncesinde bir ön bilgi verilmelidir. Bu sürece bir ölçme-değerlendirme uzmanının da yer alması yarar sağlayacak bir durumdur. Bazı araştırmacılar tarafından, uyarlama çalışması yapılacak olan testin çevirisini yapacak olan gruplar ya da komiteler (çeviriyi birbirinden bağımsız kişilerden daha iyi yapabilecek) bulunabilir. Komiteler tarafından yapılan çeviriler, bir çevirmen tarafından yapılan çeviriden daha doğru bir çeviri olabilir.

4. Ölçeğin hedef dile çevrilmesi ve uyarlaması yapılmalıdır.

Bir test uyarlama çalışmasının geçerliliğinin sağlanması için temel iki çeviri uygulaması vardır ve bunlardan biri ya da her ikisi birlikte tercih edilebilir. İleri ve geri çeviri modelleri söz konusu bu çeviri uygulamalarındandır.

5. Ölçeğin uyarlanmış hali kontrol edilmeli ve gerekli olan düzeltmeler yapılmalıdır.

İleri çeviri yönteminde, diğer bir grup çevirmen testin hedef dil ve kaynak dildeki formunu anlam farklılıklarından kaynaklanan hataları dikkate alarak inceler. Bu süreç sırasında çevirileri yapanlar, yapılan çevirinin ya da uyarlamanın niteliği üzerine odaklanmalıdır. Geisinger'e (1994) göre testin incelenmesi işlemi; bir grup görüşmesiyle, bireysel ya da birey ve grup çalışmasıyla olabilir. Araştırmacı, aşağıda sunulan bir testin gözden geçirilme işlemlerinin basamaklarına başvurabilir:

- a) Çevirmenler öncelikle formlarda yer alan maddeleri gözden geçirmeli ve gerekli düzeltmeleri yapmalıdır. Daha sonra çeviriyi yapan çevirmenler, test ile ilgili görüş farklılıklarını gidermek amacıyla, fikirlerini süreçte yer alan diğer

çeviriyi yapan kişiler ile paylaşmalıdır. Bunun sonucunda, gerekli görülmesi durumunda, uyarlanan formda değişikliklere başvurulur.

b) Uyarlanmış olan test formu, geri çeviri modelinde çevirmenler tarafından kaynak dile geri çevrilir. Uyarlanmış olan test formu kaynak dile geri çevrildikten sonra, orijinal form ve geri çeviri formu arasında denkliğin oluşup oluşmadığına yönelik bir karara varılmalıdır. Eğer denkliğin oluşmadığına karar verilirse, testin uyarlanmış formunda yapılacak değişiklikler gözden geçirilmelidir.

Uyarlama çalışmasının etkililiği açısından geri çeviri formunun, orijinal forma benzemesi gerekir. Uyarlama işlemi biçim farklılıkları, zaman farklılıkları ve başka farklılıklar gösterdiğinde, testin uyarlanacak olan dildeki formu istenilen düzeyde olabilir; ancak geri çeviriden elde edilen form ve orijinal form birbirine benzer olmayabilir. Geri çeviri yöntemi, ileri çeviri yönteminin kusursuz bir tamamlayıcısı olarak varsayılabılır.

6. Ölçeğin uyarlanmış formunun deneme grubunda uygulaması yapılmalıdır.

Bu basamakta birçok çalışmada istenilen sonuç elde edilmemiş gibi görünebilir. Araştırmacılar tarafından, uyarlaması yapılan ölçeğin geçerliği için yargısal inceleme yeterli bir kanıt gibi görünse de, hedef dildeki testin geçerliliği kesinlikle deneysel kanıtlarla desteklenmelidir. Bu doğrultuda birtakım deneysel çalışmalar yapmak gerekir.

Yapılmak istenen diğer araştırmalardan önce, uyarlanan testin deneme uygulamasının yapılması oluşabilecek bazı hatalara karşı önlem almak için önemli bir basamaktır. Hedef kitleyi temsil eden bir grup üzerinde deneme uygulamasının yapılması, o grup üzerinden ulaşılan sonuçların bir karşılaştırılmasının yapılmasını da mümkün hale getirir. Deneme uygulaması sonucunda ulaşılan bulgular, ölçeğin gözden geçirilmesine imkan sağlar. Ellis ve Mead (1998) test uyarlama sürecinde bu işlem basamağının kesinlikle yer alması gerektiğine değinmişlerdir. Uyarlanan test maddelerinin elde edilen en iyi hallerine yönelik fikir ayrılıkları mevcut ise, bu basamakta ilgili farklılıklar da test edildikten sonra, bu farklılara yönelik nihai bir karar verilebilir.

7. Bir deneme grubu üzerinde yapılan deneme uygulamasından ulaşılan verilerle güvenirlik-geçerlilik analizleri ve madde analizleri yapılmalıdır.

Bu basamak, test uyarlama işlemindeki en çok önemi olan adımlardandır. Nitelikli evirmenler genel olarak uyarlanan formdaki eksiklikleri tanımlar ve fark ederler. Ancak, testteki birçok problem deneme uygulaması yapılmadan önce tanımlanamaz.

8. Asıl form ve uyarlanan formlarından ulaşılan puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek için istatistiksel bir yöntem belirlenmelidir.

Kültürlerarası bir karşılaştırma yapılacaksa veya zgn kültürde normlar veya performans standartları varsa bu basamağın uygulanması gereklidir. Bu işlem yapılacaksa bir önceki basamak ile birlikte hangi desenin kullanılacağına karar verilmelidir. Bu desenler aşağıda sunulmuştur:

- a) İki dilli grup deseni
- b) Eřleřtirilmiř tek dilli grup deseni
- c) Tek dilli grup deseni

9. Amaç kültürlerarası bir karşılaştırmanın yapılması ise, lme aracının her iki dil sürümleri arasında dil eşdeğeri liğ i sağlanmalıdır.

Bu basamak 7. ve 8. Basamaklar ile birlikte yürütülebilir. Test uyarlama sürecinde birçok işlem basamağ ı olmasından dolayı bu basamak ayrı bir basamak şeklinde belirtilmiştir. Maddelerin işleyişinin her iki dil formunda da farklılıklara sahip olup olmadığını anlamak amacıyla testin orijinal formu ve uyarlanmış formunun bir örnekleme uygulanmasıyla istatistiksel analizler yapılır. Gruplar arsında maddelerin işleyişi yönünden bir ayırım mevcut ise, maddelerin işleyişlerinin özdeş olup olmadığını saptamak için maddenin tekrar yazılması veya çevirisinin yapılması, tekrardan hazırlanması, gözden geçirilmesi ve yeniden analiz edilmesi gerekir.

10. Uygun geçerlilik çalışmaları yapılmalıdır.

Uyarlanmış olan testten elde edilen puanların güvenilir ve geçerli olduğ undan emin olunması gerekir. İlk adımda istatistiksel veriler mevcut değ ilse, yargısal yöntemlerle yapısal denklik için bir karar verilebileceğ i belirtilmiştir. Ancak elde istatistiksel veriler mevcut ise, yapı geerliliğ i hakkında bilgi sahibi olunabilir. Yapı

geçerliliği hakkında bilgi sahibi olmak için, faktör analizi, deneysel veya diğer korelasyon çalışmaları (eş zamanlı geçerlilik çalışması ve yordayıcı geçerlilik çalışması) yapılarak sağlanması olanaklıdır. Bu bölümde sunulan işlem 7. 8. ve 9. basamaklar ile birlikte yürütülebilir.

11. Süreç raporlaştırılmalı ve uyarlanan testi kullanacak olan bireyler için bir el kitabı hazırlanmalıdır.

Bu el kitabında, testin uygulamasına yönelik açık ifadeler, test puanlamasının nasıl yapılacağı ile ilgili açıklamalar bulunmalıdır.

12. Testi kullanacak olan kişilere gerekli eğitim verilmelidir.

Testi kullananlara bir el kitabı ve gerekli dokümanlar katkı sağlayacaktır; fakat bir eğitimin verilmesinin etkililiği daha fazla olacaktır.

13. Testin güncelliği ileride yapılacak çalışmalarla korunmalıdır.

Amacın kültürlerarası karşılaştırma yapılması olan çalışmalar bir defaya mahsus yapılan çalışmalardır. Bazı testler ise uyarlanan kültürde sürekli olarak kullanım için uyarlanmış olabilir. Zeka, kişilik, yetenek ve yeterliliği ölçmeyi ya da belirlemeyi amaçlayan testler sürekli kullanım amacı taşırlar. Bundan dolayı, araştırmacılar, uyarlanan testlerde her an hatalarla karşılaşabileceği için temkinli hareket etmelidir. Eğer mevcut ölçek artık işlevselliğini yitirmişse, gözden geçirilmesi (revision) gerekir (Erkuş ve Selvi, 2019). Araştırma yapmanın sürekliliği ve yeniden değerlendirmelerde bulunulması test puanlarının güvenilirlik ve geçerliliğinin korunmasına yardımcı olur.

2.5. Test Uyarlama Süreci ile ilgili Hatalı Yargılar

Test uyarlama süreci ile ilgili olarak uygulamalarda karşılaşılan bazı hatalı yargılar bulunmaktadır. Hambleton ve Patsula'ya (1999) göre söz konusu hatalı yargılara aşağıda değinilmiştir:

1. Yeni bir test geliştirmektense mevcut olan bir testi uyarlamak her zaman daha uygundur.

Amacın kültürlerarası bir karşılaştırmanın yapılması olmadığı bir durumda, araştırmacının yeni bir test geliştirmeyi tercih etmesi zorluk bakımından daha az zor ve

ölçülmek istenen yapının daha iyi ölçülebilmesi bakımından daha uygun olur. Böylelikle, oluşabilecek bir telif hakkının ve biçimden kaynaklanan bazı karışıklıkların önüne geçilmiş olur. Ayrıca, test geliştirme sürecinin başında ölçülmek istenen yapı ile ilgili tanımlarda gerekli değişikliklere başvurulabilir.

2. Kaynak dil ve Hedef dile hakim biri uyarlanacak olan teste ilişkin geçerli bir çeviri oluşturabilir.

Bu durum, ölçek uyarlama konusunda yetersiz kişilerin sürece dahil olması bakımından en tehlikeli inanışlardan biridir. Testin çevirisini yapacak olan kişilerin özgün dili ve hedef dil-kültür ile ölçülen yapıyı tanımaları gerekir. Buna ek olarak, çevirmenler test geliştirme ilkeleri ile ilgili tecrübeye sahip olmalı. Test geliştirme sürecinin temel ilkeleri konusunda çok az bilgiye sahip olan bir kişi, orijinal testin önemli niteliklerini uyarlanacak olan ölçme aracında gözden kaçırabilir.

3. Amacının kültürlerarası bir karşılaştırma yapılması olan bir testin çevirisinin iyi olması, o testin puanların geçerli olacağı anlamına gelir.

Bir testin orijinal formu ve uyarlanan formu yalnızca anlama yönelik olarak birbirine benzer olması yeterli bir durum olarak değerlendirilemez. Uyarlama çalışmalarında, testler dil ve kültür farklılıklardan etkilenir. Örnek olarak bir test, uyarlamasının yapıldığı dilde o dilin doğasından kaynaklanan özellikler açısından daha az zaman alabilir. Bu durum her iki formdaki geçerliliğin denk olmayacağı anlamına gelir. Bunun yanında, başka kültürdeki öğrencilerin madde biçimlerine (örn., çoktan seçmeli maddeler) aynı seviyede alışık olmayabilirler. Bu durum o grup için bir dezavantaj sayılabilir. Yapılan çevirinin nitelikli olması, testin farklı formlarından elde edilecek puanların geçerliliğinin eşit olacağı anlamını taşımaz; eşitsizliği oluşturacak başka etkiler mutlaka olacaktır.

4. Psikolojik yapılar dünya çapında aynıdır ve bütün testler farklı bir dile ve kültüre uyarlanabilir.

Zeka testleri, psikolojik yapıların dünyanın her yerinde aynı olduğu ve psikolojik testlerin bütün dillere ve kültürlerle uyarlanabileceği fikrini çürütecek en iyi örneklerdendir. Zeka, batılı kaynaklarda tepki hızı yönünden bakılmaktadır. Bazı kültürlerde de, zekanın tepki hızı bakımından az bir önem taşımaktadır. Bu yüzden, zekanın tepki hızı bakımından az önem taşıdığı kültüre ait bireylerin Batılı kültürler

için hazırlanan zeka testlerinden alınan puanların yüksek çıkmaması doğaldır. Yaşam kalitesi bakımından kültürlerarası karşılaştırmalar yapmak günümüzde çok ilgi gören bir araştırma konusudur. Fakat her ülkedeki yaşam kalitesine yönelik unsurlar farklılık göstermektedir. Birçok ülkede, televizyonlar, telefonlar ve bilgisayarlar insanların hayatında hala bir yer edinmemiştir. Bundan dolayı, yaşam kalitesine yönelik kültürlerarası karşılaştırma yapmak kolay değildir. Çünkü ölçülmek istenen yapının her kültürdeki anlamı aynı olmayabilir. Sonuç olarak, uyarlanacak olan testin orijinal formunun içerdiği kavramların, hedef dildeki karşılığı uyarlanan formda yer bulması gerekir.

5. Çevirmenler, test uyarlama sürecinde oluşacak sorunları tahmin edebilecek niteliktedir.

Literatürde gerçek anlamda yeterli olmayan uyarlaması yapılmış birçok test mevcuttur ve test maddeleri çeviriyi yapanlar tarafından onaylanmıştır. Test çevirisini yapan kişilerin testi alan bireylerin karşılaşılabilecekleri problemleri ile ilgili bir tahminde bulunmaları mümkün değildir.

2.6. Testlerin Çevrilmesi ve Uyarlanması İçin Uluslararası Test Komisyonu Rehberi

Bir testin uyarlanması sürecine yönelik dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin belirlemeler, Testlerin Çevrilmesi ve Uyarlanması İçin Uluslararası Test Komisyonu Rehberi'nde yer alan Ön koşul, Bir Testin Geliştirilmesi ve Uyarlanması, Onaylama, Uygulama ve Testin Raporlaştırılması şeklinde yer alan bölümler aşağıda özet olarak sunulmuştur (International Test Commission, 2017).

a) Ön Koşul

- 1.** Herhangi bir uyarlama yapmadan önce, teste ilişkin fikri mülkiyet/telif haklarına sahip kişilerden gerekli izni alın.
- 2.** Testle ölçülmek istenen yapının tanımı ve içeriğindeki örtüşme miktarının ve ilgilenilen popülasyonlardaki madde içeriğinin, puanların kullanımı için yeterli olup olmadığını değerlendirin.
- 3.** İlgili popülasyonlarda testin amaçlanan kullanımlarıyla ilgili olmayan kültürel ve dilsel farklılıkların etkisini en aza indirin.

b) Bir Testin Geliştirilmesi ve Uyarlanması

1. Çeviri ve uyarlama süreçlerinin, ilgili uzmanlığa sahip kişilerin seçilmesiyle, test uygulanacak grubun dilsel, psikolojik ve kültürel farklılıkları göz önünde bulundurulmasını sağlayın.
2. Test adaptasyonunun uygunluğunu arttırmak için uygun çeviri desenlerini/prosedürlerini kullanın.
3. Test talimatlarının ve madde içeriğinin test uygulanacak tüm gruplar için benzer bir anlama sahip olduğuna dair kanıt sağlayın.
4. Uyarlanmış testte gerekli herhangi bir düzeltmenin yapılabilmesi için madde analizi, güvenilirlik değerlendirmesi ve geçerlilik çalışmaları için uyarlanmış testle ilgili deneme grubundan veriler toplayın.

c) Onaylama

1. Testin amaçlanan kullanımına ve ampirik analizlere uygun sayıya ve özelliklere sahip örneklerden birini seçin.
2. Test uygulanacak tüm gruplar için yapı eşdeğeri, yöntem eşdeğeri ve madde eşdeğeri hakkında ilgili istatistiksel kanıtlar sağlayın.
3. Test uygulanan gruplarda testin uyarlanmış versiyonunun normlarını, güvenilirliğini ve geçerliliğini destekleyen kanıtlar sağlayın.
4. Bir testin farklı dil versiyonlarından elde edilen puanları karşılaştırırken uygun bir desen ve veri analizi prosedürleri kullanın.

d) Uygulama

1. Puanlardan elde edilen çıkarımların geçerliliğini etkileyebilecek uygulama prosedürleri ve cevaplardan kaynaklanan kültür ve dil ile ilgili sorunları en aza indirmek için uygulama materyalleri ve talimatları hazırlayın.
2. İlgili tüm popülasyonlarda yakından takip edilmesi gereken test koşullarını belirtin.
3. Grupların puanları arasındaki farkları mevcut tüm bilgileri referans alarak yorumlayın.
4. Sadece puanların rapor edildiği ölçekte değişmezlik düzeyi belirlendiğinde gruplar arasındaki puanları karşılaştırın.

e) Testin Raporlaştırılması

1. Test kullanıcıları için, yeni çalışma gruplarında uyarlanmış bir testin kullanılmasında iyi uygulamaları destekleyen belgeleri rapor edin.

a) Test ile ölçülen yapıları / yapıları tanımlayın ve bilgileri özetleyin; uyarlama sürecini açıklayın.

b) Madde içeriğinin kültürel uygunluğu, test talimatları, cevap formatı vb. uyarlamayı destekleyen kanıtları özetleyin.

c) Testin çalışma gruplarındaki çeşitli alt gruplarla ve testi kullanmadaki diğer kısıtlamalarla kullanılmasının uygunluğunu tanımlayın.

d) Testin uygun bir uygulaması ile ilgili göz önünde bulundurulması gereken konuları açıklayın.

e) Gruplar arası karşılaştırmaların yapılıp yapılmadığını ve nasıl yapılabileceğini açıklayın.

f) Puanlama ve normlama için gerekli bilgileri sağlayın veya kullanıcıların puanlama işlemlerine nasıl erişebileceğini açıklayın.

g) Test puanlarından çıkarılabilecek çıkarımlar üzerindeki geçerlilik ve güvenilirlik verilerinin etkileri hakkında bilgiler dahil olmak üzere, sonuçların yorumlanması için kılavuzlar sağlayın.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacı, modeli, evren ve örnekleme, araştırmanın yapılışı, veri toplama araçları ve verilerin analizine yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; McBrien ve ark. (2018) tarafından geliştirilmiş olan Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin (Social-Emotional Expertise Scale) Türk kültürüne uyarlanması ve güvenilirlik-geçerlilik analizlerinin incelenmesidir. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin ülkemizde üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiş olan uygulamaları neticesinde güvenilirlik-geçerlilik ile ilgili ne gibi sonuçların ortaya çıktığı araştırılmış ve yorumlanmıştır.

Türkçe literatür incelendiğinde üniversite öğrencilerinin sosyal-duygusal yetkinlik düzeyini belirlemek amacıyla geliştirilmiş veya uyarlanmış bir ölçeğin olmadığı göze çarpmaktadır. Bu çalışma ile literatürde karşılaşılan bu eksikliğin giderilmesine yönelik olarak katkı sağlamak amaçlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanarak ölçeğin güvenilirliğini ve geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılmış metodolojik bir araştırmadır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni 2018-2019 Öğretim yılında Siirt Üniversitesine kayıtlı 14.959 öğrencidir (Siirt Üniversitesi Künye, 2018). Uluslararası kaynakların çoğunda, ölçek uyarlama çalışmalarında örneklemin seçkisiz (random) seçilmesi gerektiği belirtilmekle birlikte, örneklemin seçkisiz seçimi ancak sınırlı ve tanımlı popülasyon için söz konusudur; insan katılımcıların seçkisiz seçilse bile ölçeği yanıtlamada içten ve samimi davranmayabilecekleri beklenen ve bilinen bir durumdur (Erkuş ve Selvi, 2019). Bu nedenle, ölçek uyarlama çalışmalarında evreni temsil edecek heterojen bir yapının elde edilmesinin önemi dikkate alınarak örnekleme yapılmıştır. Ölçek geliştirme ve

uyarlama çalışmalarında deneme uygulamasında 200 kişilik örneklemin genellikle yeterli olacağı düşünülmektedir (Akt. Seçer, 2015, s. 59; Kline, 1994). Bu çalışmada deneme uygulamasında 334 kişi yer almıştır. Genel bir kural olarak ise, örneklem büyüklüğünün en az gözlenen değişken sayısının beş ya da on katı olması gerektiği de belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2002). Bu kural dikkate alınarak, araştırma grubuna 508 kişi dahil edilmiştir.

Araştırmanın dil eşdeğerliği uygulamasında Siirt Üniversitesi 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık bölümüne devam eden 25 öğrenci yer almıştır.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçe formunun iç tutarlılık ve madde analizlerine ilişkin değerlendirmeler deneme uygulamasından elde edilen veriler üzerinden yapılmıştır.

Tablo 1.'de deneme grubunda yer alan öğrencilerin bölümlerine ve cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 1.

Deneme Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Bölümlere Ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Bölüm	Cinsiyet		%
	Kadın	Erkek	
Fen Bilgisi Öğretmenliği	21	17	11.37
Çocuk Gelişimi	36	11	14.07
İlahiyat	38	19	17.06
Sosyal Hizmetler	29	18	14.07
Sınıf Öğretmenliği	36	21	17.06
Matematik	28	17	13.47
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	27	16	12.87
TOPLAM	215	119	100

Ölçeğin güvenilirlik-geçerlilik analizlerine ilişkin değerlendirmeler ise araştırma grubundan elde edilen veriler üzerinden yapılmıştır. Tablo 2.'de araştırma grubunda yer alan öğrencilerin bölümlerine ve cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 2.

Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Bölümlere Ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Bölüm	Cinsiyet		%
	Kadın	Erkek	
Sınıf Öğretmenliği	33	16	9.64
Türkçe Öğretmenliği	33	18	10.03
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	26	15	8.07
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	8	16	4.72
Sosyoloji	28	15	8.46
Türk Dili ve Edebiyatı	30	14	8.66
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	21	13	6.70
Yerel Yönetimler	21	15	7.08
Çocuk Gelişimi	37	7	8.66
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	30	14	8.66
İlahiyat	32	13	8.85
Matematik	19	11	5.90
İşletme Yönetimi	16	7	4.52
TOPLAM	334	174	% 100

3.4. Ölçek Uyarlama ve Uygulama İşlemlerinde İzlenen Adımlar

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması amacıyla öncelikle ölçeği geliştiren yazarlardan biri olan Jo-Anne Bachorowski ile E-Posta aracılığıyla iletişime geçilmiş ve araştırma için gerekli olan izin alınmıştır (Ek 8.3).

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin uyarlama sürecinde aşağıda belirtilen işlemlere başvurulmuştur:

1. Öncelikle ölçeğin orijinal dili olan İngilizceden Türkçeye çevirisi, daha sonra da elde edilen Türkçe formdan orijinal dile geri çeviri yapılmıştır. Her iki kültüre ve dile hakim ve aynı zamanda ölçülecek özelliği tanıyan uzmanlara ulaşmak kolay olmayabilir; ancak 3-5 kişi arasında uzman bulmak, iyi değerlendirilirse çoğu zaman yeterli olabilmektedir (Erkuş ve Selvi, 2019). Çeviri ve geri çeviri süreci farklı kişiler tarafından yapılmış ve çeviri sürecine araştırmacının kendisi de dahil olmuştur. Çeviri ve geri çeviri sürecini gerçekleştiren gruplar arasında her iki dile de iyi derecede hakim olan kişiler, dil uzmanları, bir ölçme değerlendirme uzmanı ve bir psikiyatrist yer almıştır. Süreçte yer alan bu kişilere çeviri işleminden önce Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği hakkında bilgi verilmiştir.

2. Orijinal form ve Türkçe form, çeviri ve geri çeviri işlemleri tamamlandıktan sonra, yedi kişilik uzman bir grubun değerlendirmesine sunulmuştur. Bu grupta dil uzmanları, ölçme-değerlendirme uzmanı ve psikoloji alanında uzman bir kişi yer almıştır. Formların bir değerlendirmesini yapacak olan kişilerden iki formun, dil ve anlam açısından karşılaştırılması ve biçim ile ilgili fikirlerini belirtmeleri istenmiştir. Bu doğrultuda hazırlanan inceleme formu değerlendirme yapacak kişilere verilmiştir (Ek 5). Uzmanların görüş ve önerileri dikkate alınarak maddeler üzerinde gerekli görülen düzenleme ve değişiklikler yapılmıştır. Son hali oluşturulan Türkçe form Türk Dili alanında uzman kişilerin fikirleri alınarak son kontroller gerçekleştirilmiş ve ölçek kullanıma hazır hale getirilmiştir.

3. Dil eşdeğerliği çalışması yapmak üzere iki dilli grup deseni belirlenmiştir. Bu duruma yönelik olarak, ölçek İngilizce ve Türkçede yeterli olduğu varsayılan Siirt Üniversitesi 2018-2019 Öğretim yılında Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık bölümüne devam eden 25 öğrenciye önce orijinal form, iki hafta sonra da Türkçe form uygulanmıştır. Formlardan elde edilen puanlar arasındaki ilişki Intraclass Korelasyon Katsayısı ile değerlendirilmiştir.

4. Bu aşamada, son hali oluşturulan Türkçe form, Erkuş ve Selvi'nin de (2019)

yapılmasını önerdiği gibi deneme ve araştırma gruplarına uygulanmıştır. Bu aşamalarda yer alan katılımcılara çalışmanın açıklanmasına, ölçme aracının tanıtılmasına ve gönüllü kişilerin katılımına dikkat edilmiştir.

5. Uyarlama çalışmalarında, ölçeğin sadece hedef kültürdeki yapısının incelenmesi ölçeğin uyarlandığı anlamına gelmemektedir; hedef kültürde, yeni bir örneklem üzerinde ölçeğin güvenilirliğine ve geçerliliğine ait kanıtların bulunması gerekir (Erkuş ve Selvi, 2019). Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin psikometrik özelliklerin incelenmesi için güvenilirlik ve geçerlilik testleri uygulanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığını incelemek üzere deneme grubundan elde edilen veriler üzerinden cronbach alfa katsayısına bakılmış ve ölçeğin madde analizleri incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğine ilişkin kanıt elde etmek üzere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin ölçüt-bağıntılı geçerliliği benzer bir ölçme aracından elde edilen verilerle olan ilişki düzeyi incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği ise test tekrar-test yöntemi ile incelenmiştir.

3.5. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği, Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testi ve katılımcılara ve cinsiyet ve okudukları bölüm ile ilgili veri toplamak amacıyla oluşturulan Kişisel Bilgi Formu veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

3.5.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) McBrien ve arkadaşları (2018) tarafından, yeni bir yapı olarak sunulan “sosyal-duygusal yetkinlik” kavramı üzerine inşa edilmiştir. Sosyal-duygusal yetkinlik (SDY), sosyal etkileşimlerle ilgili belirli bilişsel yeteneklerin sentezinden oluşur ve sosyal-duygusal kabiliyete katkıda bulunan davranışların zamanlamasını ve senkronizasyonunu içerir. Ölçek 25 maddeden oluşan kendini raporlama (self-report) türünde bir ölçme aracıdır. Ölçekte ters kodlu madde bulunmamaktadır.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği, sosyal-duygusal yetkinlik düzeyini iki alt alanda ölçmektedir. (i) **Uyumluluk**¹: Bu alt boyut farklı sosyal ve duygusal kişilerarası durumlara kolaylıkla uyum sağlama yeteneğini ölçmektedir. Örnek madde: “Tanıdığım

¹ Bu çalışmada “uyumluluk” sözcüğü İngilizce literatürdeki “adaptability” sözcüğünün karşılığı olarak kullanılmıştır; farklı sosyal ve duygusal kişilerarası durumlara kolaylıkla uyum sağlama yeteneğini ifade eder.

biri üzgün olduğu zaman, söylenmesi ve yapılması gereken doğru şeyin ne olduğunu bilirim.” (ii) **Anlatımcılık**²: Bu alt boyuttaki 9 madde başkalarına duyguları ifade etme yeteneğini ölçmektedir. Örnek madde: “Konuşurken hareketli ve canlıyım.” Ölçeğin sahip olduğu bu alt boyutlardan Uyumluluk 16 ve Anlatımcılık 9 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddeler için 5’li Likert tipi ve en düşük puanı 1 en yüksek puanı 5 olan bir anahtar hazırlanmıştır. Ölçeğin geliştirme çalışması üç aşamada gerçekleşmiştir. 1. Aşamada madde havuzunda 76 madde yer almıştır. Bu aşamada düşük faktör yükleri ya da düşük cevaplanma çeşitliliği yüzünden bazı maddeler elenmiş ve geriye 25 madde kalmıştır. 2. ve 3. aşamalarda ölçeğin yakınsak ve ayırt edici yapılar arasındaki ilişki test edilmiştir. Beklenen yönde duygusal zeka ile $r(885) = .62, p < .01$, sosyal anksiyete ile $r(885) = -.59, p < .01$, sosyal istenirlik ile $r(885) = .19, p < .01$ ve öz-izleme ile $r(885) = .28, p < .01$ ilişki bulunmuştur. Çalışmada Cronbach alfa katsayısı Uyumluluk için .91, Anlatımcılık için .82 ve ölçeğin tümü için .92 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada deneme grubundan ($n=334$) elde edilen verilerle hesaplanan Cronbach alfa katsayısı Uyumluluk için .804, Anlatımcılık için .736 ve ölçeğin tümü için .855 olarak bulunmuştur. Araştırma grubundan ($n=508$) elde edilen verilerle hesaplanan Cronbach alfa katsayısı ise Uyumluluk için .817, Anlatımcılık için .711 ve ölçeğin tümü için .867 olarak bulunmuştur. Ölçüt-bağıntılı geçerlilik çalışmasında Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Schutte Duygusal Zeka Testi’nden elde edilen puanlar arasındaki ilişki .615 ($p < .01$) olarak hesaplanmıştır.

3.5.2. Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testi

Schutte Duygusal Zeka Testi (SDZT-33/Schutte Self-Report Emotional Intelligence Test) Schutte ve ark. (1998) tarafından karma model yaklaşımına dayanılarak geliştirilmiştir. Araştırmacılar testi Salovey ve Mayer’in önerdikleri ve sonra gözden geçirdikleri modele dayandırmışlardır. Ölçeğin uyarlama çalışması Tatar ve arkadaşları (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek 33 maddelik kendini değerlendirmeye dayanan 5’li Likert tipi bir ölçme aracıdır. Testte yer alan üç madde (5, 28, 33) tersten kodlanmaktadır. Ölçeğin ölçüt-bağıntılı geçerlik çalışmasında Toronto Aleksimi Ölçeği ile -.63, Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği ile .87 ayırıcı geçerlik çalışmasında Kişilik Envanteri Kısa Formu’nun beş faktöründen gelişime açıklık ile .48, duygusal denge ile -.28, öz-denetim/sorumluluk ile .39,

² Bu çalışmada “anlatımcılık” sözcüğü İngilizce literatürdeki “expressivity” sözcüğünün karşılığı olarak çevrilmiştir; başkalarına duyguları ifade etme yeteneğini ifade eder.

yumuşakbaşlılık ile .16 ve dışadönüklük ile .11 ilişki gösterdiği bulunmuştur. Test-tekrar test çalışması 15 ve 30 gün sonra iki kez incelenmiş ve sırayla .81 ve .78 olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi çalışması sonucu testin sınır seviyede kabul edilebilir tek faktörlü bir yapı gösterdiği bulunmuştur. Testin Cronbach alfa katsayısı .86 olarak bulunmuştur.

3.5.3. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu katılımcılardan cinsiyet ve okudukları bölüm ile ilgili veri toplamak amacıyla oluşturulmuştur.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmanın birinci alt amacı; Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin orijinal dil İngilizce ve Türkçe formlarının uygulanmasından ulaşılan puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin orijinal dil ve hedef dil formlarının uygulanmasından elde edilen puanlar arasındaki ilişki Intraclass (sınıf içi) Korelasyon analizi ile incelenmiştir.

Araştırmanın ikinci alt amacı; Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin orijinal formunun iç tutarlılığının ile Türkçe formundan elde edilen iç tutarlılığının benzerlik gösterip göstermediğinin araştırılmasıdır. Bu amaca yönelik olarak Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçe formunun Cronbach-alfa katsayısı hesaplanmış ve özgün formun sahip olduğu iç tutarlılık katsayıları ile karşılaştırılmıştır. Ayrıca, Türkçe formun madde analizleri incelenmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt amacı; Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçe formunun, özgün formda sunulan faktör yapısını doğrulayıp doğrulamadığının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. Verilere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmış ve yapının doğrulanıp doğrulanmadığına bakılmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt amacı; Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin, ölçüt bağıntılı geçerliliğini belirlemektir. Buna yönelik olarak Schutte Duygusal Zeka Testi'den ve Sosyal- Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasındaki ilişkiye Pearson Korelasyon analizi ile bakılmıştır.

Araştırmanın beşinci alt amacı; Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin iki hafta arayla uygulanan test-tekrar uygulamasından elde edilen test puanları arasında anlamlı

bir ilişkinin olup olmadığının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda test-tekrar test uygulamasından ulaşılan puanlar arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir.

Araştırmanın altıncı alt amacı ise; katılımcının cevapladığı Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ile katılımcının bir yakın arkadaşının katılımcıyı değerlendirdiği formlardan elde edilen puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesidir. Bu amaca yönelik olarak formlardan elde edilen puanlar Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir.

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır. Ayrıca, yapısal eşitlik modeli için yapılan doğrulayıcı faktör analizinde LISREL 8.7 paket programı kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amaçlarına yönelik olarak elde edilen bulgular sırasıyla sunulmuştur. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin dil eşdeğerliğine yönelik bulgulara, güvenirlik ve geçerliliğine ilişkin bulgulara ve yakın arkadaş değerlendirmelerine yönelik bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Dil Eşdeğerliliğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı doğrultusunda Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin İngilizce ve Türkçe formlarının uygulanmasından elde edilen puan ortalamaları arasındaki uyumun incelenmesi için Intraclass Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca, Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçe ve İngilizce formlarından alınan puanların ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır.

Son hali oluşturulan ölçek, orijinal formun uygulanmasından iki hafta sonra Siirt Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık bölümünde öğrenim gören 25 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerin Türkçe ve İngilizce formlardan aldıkları puanların ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 3.'de sunulmuştur.

Tablo 3.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Türkçe ve İngilizce Formlarından Alınan Puanların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Form	N	Ortalama	Standart Sapma
İngilizce	25	3.59	0.42
Türkçe	25	3.76	0.40

Tablo 3. incelendiğinde, öğrencilerinin Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği İngilizce formu (SEE) puan ortalamaları 3.59 ve Türkçe formu puan ortalamaları 3.76 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği İngilizce formu puanların standart sapma değerinin 0.42 ve Türkçe formu puanların standart sapma değerinin 0.40 olduğu belirlenmiştir.

İngilizce form ve Türkçe form arasındaki ilişkinin anlamlılık derecesi Intraclass korelasyon (iki yönlü rastgele etki, mutlak uyum) analizi ile incelenmiştir. Ölçeğin Türkçe ve İngilizce form uygulamaları korelasyon değerlerine ilişkin sonuçlar Tablo 4.'de sunulmuştur.

Tablo 4.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Türkçe ve İngilizce Formu Arasındaki Intraclass Korelasyon Katsayısı

	Intraclass Korelasyon Katsayısı	<i>p</i>
SDYÖ		
-	.883	<.01
SEE*		

**Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Orijinal Formu*

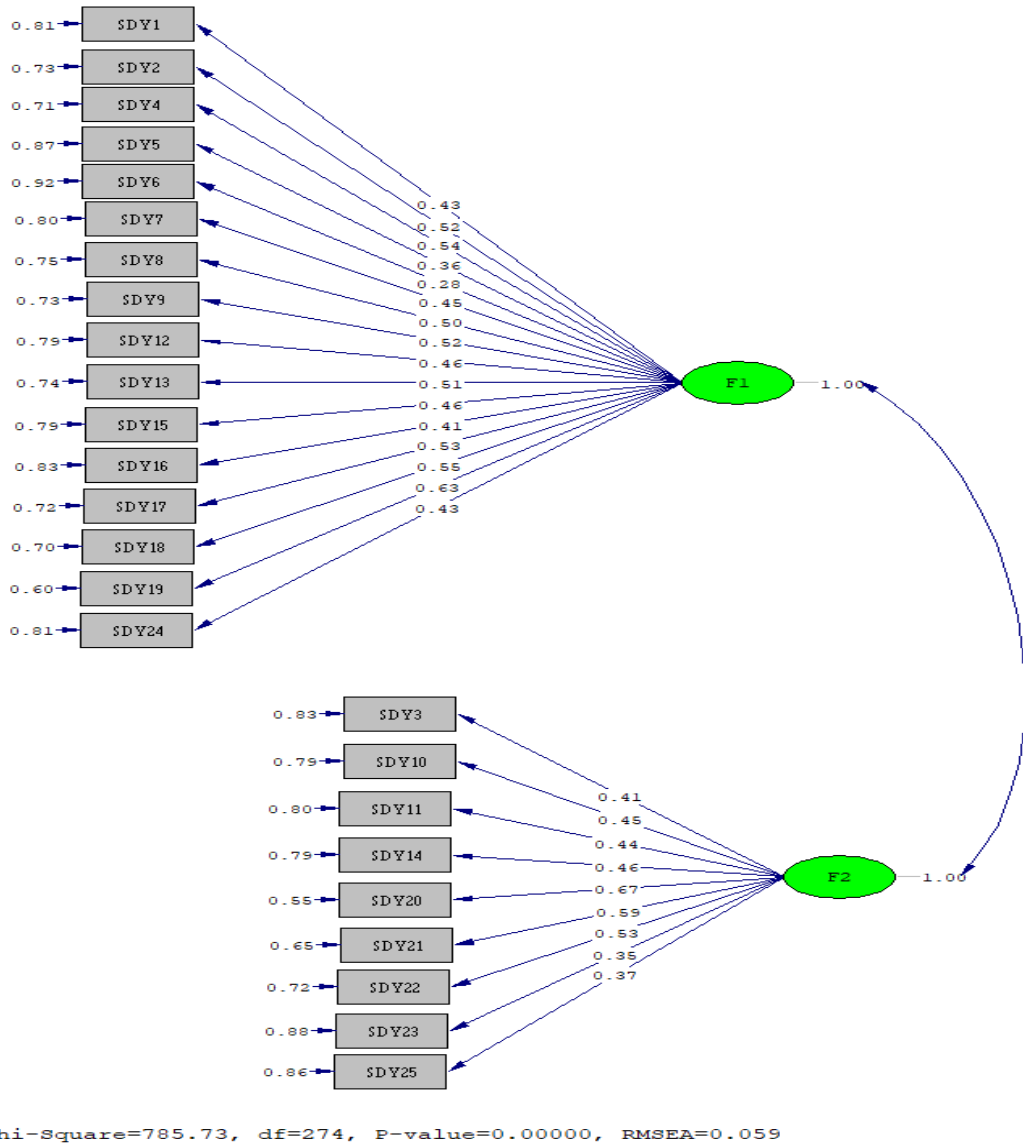
Tablo 4’de görüldüğü üzere, iki form arasında yüksek düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.883$, $p<.01$). Bulunan korelasyon değerinin .70’in üzerinde olması iki ölçeğin birbiri ile uyumlu ve aynı şeyi ölçtüğünü gösterir (Seçer, 2015, s. 72). Tüm bu işlemler dikkate alınıp Türkçe ve İngilizce formlardan elde edilen puanların birbirleriyle tutarlı olduğu ve ölçeğin dil eşdeğerliğinin sağlandığı varsayılmıştır.

4.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği’nin Yapı Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın ikinci alt amacına yönelik olarak Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği’nin uyarlanmış formunun sahip olduğu faktör yapısının özgün formda sunulan iki faktörlü yapısının geçerliliğini test etmek amacıyla araştırma grubundan elde edilen veriler üzerinden doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi, önceden tanımlanmış ve sınırlandırılmış bir yapının model uygunluğunun doğrulanıp doğrulanmadığının test edildiği bir analiz yöntemidir ve bu analiz yöntemi ile bir kuram temel alınarak geliştirilen modelin doğrulanıp doğrulanmadığı veya beklenen modelle incelenen modelin ne ölçüde uyum gösterdiği belirlenmeye çalışılır (Çokluk vd., 2016, s. 275-276). Bu analiz yöntemi “kuramsal yapı”nın veya “model”in doğrulanması anlamına da gelmektedir (Akt. Çokluk vd., 2018, s. 275; Maruyama,

1998). Bu bakımdan doğrulayıcı faktör analizi, orijinal çalışmada sunulan Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türk üniversite öğrencilerinden oluşan örnekleme bir model olarak sınanması ve/veya doğrulanması amacıyla kullanılmıştır.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin doğrulayıcı faktör analizi 508 üniversite öğrencisinden elde edilen veriler üzerinden yürütülmüştür. Orijinal çalışmada sunulan ölçeğin iki faktörlü yapısının uyarlama çalışmasından elde verilerle model uyumunun test edildiği doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen modele ilişkin uyum şeması şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. SDYÖ'nün İki Faktörlü DFA Modeline İlişkin Uyum Şeması

Şekil 1’de görüldüğü üzere birinci faktör altında yer alan maddelerin faktör yük değerleri .28 - .64 arasında ve ikinci faktör altında yer alan maddelerin faktör yük değerleri .35 - .67 arasında değişmektedir. χ^2/sd oranının 3’ten düşük olması, sınanan modelin gerçek verilerle uyum gösterdiği şeklinde değerlendirilmektedir (Kline, 1998). Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği’nin χ^2/sd oranı 2.86 değerini aldığından dolayı modelin gerçek verilerle uyum gösterdiği söylenebilir. Ayrıca ki-kare (X^2) değerinin anlamlı çıkması sonucunda diğer uyum indeksi değerlerine bakılmıştır.

Doğrulayıcı faktör analizinde test edilen modelin geçerliğini sınamak üzere birçok uyum indeksi kullanılmaktadır ve tek bir uyum indeksini değerlendirmek yerine tüm indeksler bir arada değerlendirilir (Akt. Çokluk vd., 2016 s. 272; Cole, 1987; Jöreskop ve Sörbom, 1993; Marsh ve Hocevar, 1988). Bu çalışmada yapılan doğrulayıcı faktör analizi için ki-karenin serbestlik derecesine oranı (χ^2 / sd), tahminin ortalama karekökü hatası (RMSEA), iyi uyum indeksi (GFI), düzeltilmiş iyi uyum indeksi (AGFI), standartlaştırılmış hata kareleri ortalama karekökü (SRMR), normlaştırılmamış uyum indeksi (NNFI), artımlı iyi uyum indeksi (IFI) ve karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) incelenmiştir.

Uyum indekslerine ilişkin değerlendirme ölçütleri hakkında alanyazında farklı fikirler bulunmakla birlikte genel olarak, χ^2 / sd oranının 3’ün altında olması mükemmel uyuma, 5’in altında olması orta düzey uyuma karşılık gelmektedir (Çokluk vd., 2016). GFI değerinin .85’ten, AGFI değerinin .80’den yüksek ve RMR değerinin .10’un altında olması modelin gerçek verilerle uyumunu değerlendirmede birer ölçüt olarak kabul edilmektedir (Anderson ve Gerbing, 1984; Marsh, Balla ve McDonald, 1988). RMSEA’nın .05’ten küçük olması mükemmel, .08’den küçük olması kabul edilebilir uyuma; NNFI, IFI ve CFI indekslerinin .95’in üzerinde olması mükemmel uyuma, .90’ın üzerinde olması kabul edilebilir uyuma karşılık gelmektedir (Akt. Seçer, 2015, s. 98; Marcholudis ve Schumacher, 2007). SRMR’nin ise .05’ten küçük olması mükemmel uyum ve .10’dan küçük olması vasat uyum ölçütü olarak alınmaktadır (Akt. Çokluk vd., 2016, s. 271-272; Brown, 2006; Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2005).

Test edilen iki faktörlü model ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği’ne ait uyum indeksi değerleri Tablo 5.’te sunulmuştur.

Tablo 5.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Uyum İndeksi Değerleri

Uyum İndeksi	Değerler
χ^2	785.73 ($p < .01$, $sd=274$)
χ^2/sd	2.8
RMSEA	.059
SRMR	.05
GFI	.90
AGFI	.88
IFI	.94
CFI	.94
NNFI	.94

Tablo 5’de görüldüğü üzere, χ^2/sd 2.8, RMSEA .059, SRMR .05, GFI .90, AGFI .88, IFI .94, CFI .94 ve NNFI .94 değerlerini almıştır. Maddeler arasında herhangi bir modifikasyon işlemi yapılmadan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksi değerlerine göre iki faktörlü modelin Türk üniversite öğrencilerinden oluşan örnekleme iyi uyum sağladığı söylenebilir.

4.3. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği’ nin Cronbach Alfa Katsayısı (iç tutarlılık) Analizi ve Madde Analizine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bir diğer alt amacına yönelik olarak Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği’nin iç tutarlılık analizleri 334 üniversite öğrencisinden (215 kadın, 119 erkek) oluşan deneme grubundan elde edilen veriler üzerinden yürütülmüştür. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği’nin güvenilirlik analizinde iç tutarlılık katsayıları Uyumluluk alt boyutu için .804, Anlatıcılık alt boyutu için .736 olarak bulunmuştur. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği’nin özgün formunun ve uyarlanan Türkçe formun ölçek alt boyutları ve toplam ölçeğe ait iç tutarlılık katsayıları Tablo 6.’te sunulmuştur.

Tablo 6.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği' nin Cronbach Alfa Katsayısı (iç tutarlılık) Analizi

Cronbach Alfa		
Faktör	Özgün Form	Türkçe Form
Uyumluluk	.91	.804
Anlatımcılık	.82	.736
Toplam Ölçek	.92	.855

Özgün formun ve Türkçe formun iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde, her iki formda da Uyumluluk alt boyutu iç tutarlılık değerinin, Anlatımcılık alt boyutu iç tutarlılık değerinden daha yüksek çıktığı görülmektedir.

Madde analizleri kapsamında, Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği maddelerin faktör toplam puanlarıyla korelasyonunu incelemek amacıyla düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları ve madde çıkarıldığında Cronbach Alfa değerleri incelenmiştir. Buna ilişkin sonuçlar tablo 7.'da gösterilmiştir.

Tablo 7.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği' nin Madde Analizi Sonuçları

Maddeler	Düzeltilmiş Madde- Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Cronbach Alfa Değeri	
1	.387	.850	
2	.340	.852	
4	.487	.847	
5	.219	.855	
Uyumluluk (Faktör 1)	6	.229	.857
	7	.409	.850
	8	.429	.849
	9	.416	.850
	12	.394	.850
	13	.415	.850

Tablo 7.'in devamı

	Maddeler	Düzeltilmiş Madde- Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Cronbach Alfa Değeri
Uyumluluk (Faktör 1)	15	.423	.849
	16	.415	.849
	17	.425	.849
	18	.486	.847
	19	.493	.847
	24	.508	.846
Anlatımcılık (Faktör 2)	3	.332	.852
	10	.357	.851
	11	.480	.847
	14	.327	.854
	20	.509	.846
	21	.525	.846
	22	.446	.848
	23	.376	.851
25	.356	.851	

$N=334$

Cronbach Alfa=.855

Tablo 7'de görüldüğü üzere, ölçekte yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonu .219 ve .525 arasında değişmektedir. Maddelerin değerlerinin .30'dan yüksek olması, maddelerin ayırt ediciliğinin iyi olduğunu ve tüm maddelerin ait oldukları faktörle güçlü ilişkiler gösterdiği söyleyenebilir (Büyüköztürk, 2018, s. 183). İki maddenin (5. ve 6. maddeler) .30 değerinin altında olduğu gözlenmiştir. Eğer bir madde testten çıkarıldığında Cronbach Alfa iç tutarlılık değerinin artacağına yönelik bir bulgu söz konusu ise bu durum o maddenin ölçek toplamı ile uyumlu olmadığını gösterir (Seçer, 2015, s. 60). Ancak, bu maddelerin çıkarılması durumunda Cronbach alfa değerine büyük oranda bir katkının olmamasına bağlı olarak söz konusu maddelerin ölçekte yer almasına karar verilmiştir.

4.4. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Ölçüt-bağımlı Geçerlilik Çalışmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt amacı; Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin, ölçüt bağımlı geçerliliğini belirlemek için, uygulanan Schutte Duygusal Zeka Testi'den ve Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının test edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda SDYÖ'nin ölçüt-bağımlı geçerlilik çalışması araştırma grubuna dahil olan 508 üniversite öğrencisinden 360'ına (243 kadın, 117 erkek,) Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testi (SDZT-33) uygulanmıştır.

Schutte Duygusal Zeka Testi (SDZT-33/Schutte Self-Report Emotional Intelligence Test) asıl formu, literatürde yer alan en çok bilinen duygusal zeka testlerinden biri olarak bildirilmiştir (Tatar ve ark., 2017). Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testi'nin ölçüt bağımlı geçerlik çalışması için kullanılmasına Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin alt boyutları ile kuramsal olarak benzer yapıları ölçmeleri nedeniyle karar verilmiştir (Çokluk vd., 2016). Bu açıdan, SDYÖ ile SDZT-33 arasında pozitif yönde anlamlı ilişki ortaya çıkacağı düşünülmüştür.

Yapılan korelasyon analizleri sonucunda Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ile Schutte Duygusal Zekat Testi (SDZT-33) arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur (Tablo 8).

Tablo 8.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ile SDZT-33 Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Spearman's rho		
	SDZT-33	<i>p</i>
SDYÖ (Uyumluluk)	.563	<.01
SDYÖ (Anlatımcılık)	.534	<.01
Tüm Ölçek	.615	<.01

Tablo 8 incelendiğinde beklendiği gibi Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Uyumluluk alt boyutu ile SDZT-33 arasında $r=.563$, Anlatımcılık alt boyutu ile SDZT-33 arasında $r=.534$ ve SDYÖ'nün genel puanı ile SDZT-33 arasında $r=.615$ anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır.

4.5. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Test- Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt amacı doğrultusunda test-tekrar test çalışması için 44 (27 kadın, 17 erkek) öğrenciye iki haftalık zaman aralıklarıyla Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği uygulanmıştır. Test-tekrar test çalışmasına ilişkin ulaşılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur (Tablo 9.).

Tablo 9.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Test-Tekrar Test Sonuçları

		Spearman's rho
		SDYÖ-2
SDYÖ-1	<i>r</i>	.838
	<i>p</i>	<.01
	<i>n</i>	44

Tablo 9'da görüldüğü üzere, 44 öğrenciye uygulanan SDYÖ'nün ilk uygulaması ile ikinci uygulaması arasında yüksek düzeyde anlamlı ilişki ($r=.838$, $p<.01$) bulunmuştur. Bu verilere göre testin zamana bağlı olarak kararlı ölçümler verdiği söylenebilir.

4.6. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Yakın Arkadaş Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın yedinci ve son alt amacı; katılımcıların cevapladığı Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ile katılımcıların bir yakın arkadaşının katılımcıyı değerlendirdiği formlardan elde edilen puanlar arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının test edilmesidir. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'ni daha önce dolduran 70 öğrencinin bir yakın arkadaşı (en az bir yıllık tanışıklık dikkate alınmıştır) formu tekrar arkadaşı adına doldurmuştur. Kişinin kendisi ve bir yakın arkadaşı tarafından kişinin kendisinin değerlendirildiği formlar arasındaki ilişkiye Pearson korelasyon analiziyle bakılmıştır. Buna ilişkin sonuçlara tablo 10.'de yer verilmiştir.

Tablo 10.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Yakın Arkadaş Değerlendirmelerine İlişkin Sonuçlar

SDYÖ-Arkadaş			
SDYÖ	Uyumluluk	Anlatımcılık	Toplam Ölçek
Uyumluluk	.524 ($p<.01$)	.314 ($p<.01$)	
Anlatımcılık	.378 ($p<.01$)	.537 ($p<.01$)	
Toplam Ölçek			.556 ($p<.01$)

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin kişinin kendisi ve yakın bir arkadaşı tarafından kişinin kendisinin değerlendirildiği formlar arasında $r=.556$, $p<.01$ anlamlı korelasyon saptanmıştır. İki formun uyumluluk alt boyutları arasında $r=.524$, $p<.01$, anlatımcılık alt boyutları arasında $r=.537$, $p<.01$ anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde çalışmanın amaçlarına ilişkin olarak ulaşılan bulgular tartışılmıştır.

5.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Dil Eşdeğerliğinin Tartışılması

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin dil eşdeğerliği çalışması için Siirt Üniversitesi'nin Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim Tercümanlık bölümünde öğrenim gören İngilizceye ve Türkçeye yeterli seviyede hakim olduğu varsayılan 25 öğrenci önce ölçeğin İngilizce formunu, 2 hafta sonra da ölçeğin Türkçe formunu doldurmuşlardır.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin dil eşdeğerliği çalışmasında, önce İngilizce form sonra Türkçe form uygulaması yapılan öğrencilerin iki formdan elde edilen puanlar arasında hesaplanan Intraclass korelasyon katsayısı istatistiksel açıdan anlamlı ve .70'in üzerinde ($r=.883$, $p<.01$) bulunmuştur. Bulunan korelasyon değerinin .70'in üzerinde olması iki ölçeğin birbirine benzer olduğunu ve aynı şeyi ölçtüğünü gösterir (Seçer, 2015, s. 72).

5.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Yapı Geçerliliğine İlişkin Bulgularının Tartışılması

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin iki faktörlü yapısının Türk üniversite öğrencilerinden oluşan örnekleme bir model olarak doğrulanıp doğrulanmadığı doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir.

Doğrulayıcı faktör analizinde modelin geçerliğini sınamak üzere birçok uyum indeksi kullanılmıştır. İncelenen uyum indekslerinden χ^2/sd 2.8, RMSEA .059, SRMR .05, GFI .90, AGFI .88, IFI .94, CFI .94 ve NNFI .94 değerlerini almıştır. Maddeler arasında herhangi bir modifikasyon işlemi yapılmadan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksi değerlerine göre iki faktörlü modelin Türk üniversite öğrencilerinden oluşan örnekleme iyi uyum sağladığı söylenebilir.

5.3. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Cronbach Alfa Katsayısı (iç tutarlılık) Analizi ve Madde Analizi Bulgularının Tartışılması

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılık katsayıları Uyumluluk alt boyutu için .804, Anlatımcılık alt boyutu için .736 olarak bulunmuştur. Toplam ölçeğin Cronbach Alfa değeri .855 olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutların Cronbach Alfa değerleri, maddelerin buldukları boyuttaki ölçeğin bütünüyle tutarlı olduğunu göstermiştir. Orijinal çalışmada bu değerler Uyumluluk ve Anlatımcılık alt boyutları için sırasıyla .91 ve .82 olarak bulunmuştur. Toplam ölçek için bu değer .92 olarak bulunmuştur. Özgün formun ve Türkçe formun Uyumluluk alt boyutu iç tutarlılık katsayısının, Anlatımcılık alt boyutu iç tutarlılık katsayısından daha yüksek çıktığı görülmektedir. Bu duruma yönelik olarak, bu çalışmada ve özgün çalışmada elde edilen Cronbach alfa değerlerinin benzeştiği söylenebilir. Özgün çalışmada elde edilen iç tutarlılık katsayılarının bu çalışmada elde edilen iç tutarlılık katsayılarından daha yüksek olmasının, özgün çalışmada yer alan kişi sayısının (885 kişi) daha fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Madde analizi kapsamında yapılan çalışma sonucunda madde toplam korelasyonlarının .219 - .525 arasında değerler aldığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre, ölçekte yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonu maddelerin ayırt ediciliğinin iyi olduğu ve maddelerin ait oldukları faktörle güçlü ilişki gösterdiği söylenebilir (Büyüköztürk, 2018, s. 183).

5.4. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Ölçüt-bağıntılı Geçerliğine İlişkin Bulgularının Tartışılması

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin ölçüt-bağıntılı geçerlik çalışması kapsamında araştırma grubuna dahil olan 508 üniversite öğrencisinden 360'ına Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testi (SDZT-33) uygulanmıştır.

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ile Schutte Duygusal Zeka Testi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki ortaya çıkacağı düşünülmüş ve beklendiği gibi Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Uyumluluk alt boyutu ile Schutte Duygusal Zeka Testi arasında $r=.563$, Anlatımcılık alt boyutu ile SDZT-33 arasında $r=.534$ ve Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin genel puanı ile SDZT-33 arasında $r=.615$ anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır. Özgün çalışmada, ölçeğin yakınsak özelliklerini incelemek adına Duygusal Zeka Ölçeği'nin (Schutte ve ark., 1998) Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ile olan ilişkisi test edilmiştir. Özgün çalışmada Duygusal Zeka Ölçeği'nden elde edilen

puanlar ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği toplam ölçek puanı arasında .60, Uyumluluk alt boyutu arasında .56 ve Anlatımcılık alt boyutu arasında .47 anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu çalışmada Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ile SDZT-33 arasında bulunan korelasyon değerleri dikkate alınarak ölçüt-bağıntılı geçerliliğin sağlandığı söylenebilir.

5.5. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Test-Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin test-tekrar test çalışması 44 öğrenciye iki haftalık zaman aralıklarıyla uygulanmıştır. Test-tekrar test çalışmasının ilk uygulaması ile ikinci uygulaması arasında ölçeğin toplam puan ortalamaları için .838 ($p<.01$) ilişki bulunmuştur. Ölçeğin orijinal çalışmasında test-tekrar test uygulamaları arasındaki ilişki ölçeğin toplam puan ortalamaları için .82 ($p<.01$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre, test-tekrar test uygulamalarından elde veriler orijinal ölçeğe ait test- tekrar test sonuçları ile önemli ölçüde benzeşmektedir. Aynı zamanda, Türkçe formun zamana bağlı olarak ölçülmek istenilen özellikleri ölçmede kararlı olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2018, s. 182).

5.6. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Yakın Arkadaş Değerlendirmelerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin orijinal çalışmasında ölçeğin kişinin kendisi ve bir yakın arkadaşı tarafından kendisinin değerlendirildiği formlar arasındaki ilişki incelenmemiştir ve bu durum çalışmanın bir sınırlılığı olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada orijinal çalışmada yapılması önerilen kişinin kendisi ve bir yakın arkadaşı tarafından doldurulan formlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin 70 katılımcının ve bir yakın arkadaşı tarafından katılımcıyı değerlendirdiği formlar arasında $r=.556$ ($p<.01$) korelasyon saptanmıştır. Alt boyutlarda Uyumluluk için $r=.524$, $p<.01$, Anlatımcılık için $r=.537$, $p<.01$ olarak bulunmuştur. Her iki formun Anlatımcılık alt ölçek puanları ile Uyumluluk alt ölçek puanları arasındaki ilişki incelendiğinde ise daha düşük bir ilişkinin ortaya çıktığı gözlenmiştir (bkz. Tablo 4.9.).

McBrien ve ark.'nın (2018) belirttiğine göre kişilerarası duyarlılık sosyal-duygusal yetkinlik ile ilişkili olabilecek kuramsal bir yapıdır. Ayrıca, kişilerarası duyarlılığın başkalarının duygusal durumları ve kişilik özellikleri hakkında doğru çıkarımlarda bulunma ve aynı zamanda sosyal durumlar ile ilgili farkındalık gösterme yeteneği

olarak düşünöldüğünde sosyal-duygusal yetkinlik ile ilişkisi olabilecek bir yapıdır. Aynı zamanda, kişilerarası duyarlılığın uyum, dostane ilişki ve yakınlıktan (rapport) kaynaklanan davranış ile ilişkili olması yönüyle yakın arkadaş değerlendirmelerine başvurulmuştur. SDYÖ ve SDYÖ-Arkadaş formları arasında saptanan bu ilişkinin sosyal-duygusal yetkinliğin kişilerarası duyarlılık ile olan kuramsal ilişkisinden kaynaklandığı düşünölebilir.

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, çalışmada ulaşılan bulgular doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlara değinilmiş ve bulgulara ilişkin geliştirilen sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Araştırmanın genel amacı, Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin (Social-Emotional Expertise Scale) Türkçeye uyarlanması ve güvenirlik-geçerlilik analizlerinin incelenmesidir.

Araştırmanın amaçlarına ilişkin elde edilen sonuçlar aşağıda özet olarak sunulmuştur.

- 1 Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin orijinal form ve Türkçe formlarının dil eşdeğerliliğini belirlemek amacıyla, ölçeğin her iki formlarından alınan puanlar arasındaki tutarlılığa bakılmıştır ve bulunan değer anlamlı düzeyde yüksek ($.883, p < .01$) çıktığı bulgulanmıştır. Elde edilen bu sonuca bağlı olarak ölçeğin orijinal formu ve Türkçe formu arasında dil eşdeğerliliğinin sağlandığı sonucuna varılmıştır.
- 2 Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin uyarlanan formunun faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla araştırma grubundan elde edilen verilere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Elde edilen uyum indeksi değerleri sonucunda Sosya-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin orijinal formunun iki faktörlü yapısının Türk kültüründe doğrulandığı sonucuna varılmıştır.
- 3 Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde elde edilen değerlerin yüksek çıktığı görüşmüştür. Anlatımcılık alt boyutunun iç tutarlılık katsayısının, Uyumluluk alt boyutundan düşük çıkmasının, bu alt boyutta bulunan madde sayısının daha az olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Özgün çalışmada da Anlatımcılık alt boyutu iç tutarlılık katsayısı değeri, Uyumluluk alt boyutu iç tutarlılık katsayısı değerinden düşük bulunmuştur.
- 4 Bu çalışmada ölçeğin madde analizini yapmak üzere yapılan çalışmada

maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu değerlerinin .219 - .525 arasında değiştiği saptanmıştır.

- 5 Ölçeğin ölçüt-bağıntılı geçerliliğini test etmek üzere, Schutte Duygusal Zeka Testi'nden elde edilen puanlar ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasındaki ilişki incelenmiş ve beklenen yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.615, p<.001$).
- 6 Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin test-tekrar test güvenilirliğine ilişkin yapılan çalışmada iki hafta arayla uygulanan ölçek puanları arasında anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır ($r=.838, p<.01$) ve bu verilere göre testin zamana bağlı olarak kararlı ölçümler verdiği söylenebilir.
- 7 Ölçeğin kişinin kendisi ve bir yakın arkadaşı tarafından kendisinin değerlendirildiği formlar arasındaki ilişki Pearson korelasyon analiziyle incelenmiştir. İki form arasında $r=.556$ anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır. SDYÖ ve SDYÖ-Arkadaş formları arasında saptanan bu ilişkinin sosyal-duygusal yetkinliğin kişilerarası duyarlılık ile olan kuramsal ilişkisine bağlı olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir.

6.2. Öneriler

- Araştırma üniversite öğrencileri ile yürütülmüştür. İleri çalışmalarda Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin geçerliliği farklı örneklemeler üzerinde yapılacak olan uygulamalarla test edilebilir.
- Çalışmada ölçeğin ölçüt-bağıntılı geçerliği bir ölçek ile araştırılmıştır. İleri çalışmalarda Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin yakınsak ve ayırt-edici geçerlilikleri başka ölçeklerle incelenebilir.
- İnsanlar arası sosyal etkileşimin ritmi, demografik özelliklerin birçoğuna ve özellikle de cinsiyete bağlı olarak değişebilir. Birçok sosyal ve duygusal ölçme araçlarından elde edilen veriler anlamlı cinsiyet farklılıkları göstermektedir. Cinsiyet ile sosyal-duygusal yetkinlik düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi bu nedenle ileri çalışmalarda değer kazanacaktır.

7. KAYNAKÇA

- Ambady, N., LaPlante, D., & Johnson, E. (2001). Thin-slice judgments as a measure of interpersonal sensitivity. In J. A. Hall & F. J. Bernieri (Eds.), *Interpersonal sensitivity: Theory and measurement* (pp. 89-102). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Anderson, J. C. and Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness of fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49, 155-73.
- Barnes, M. L., & Sternberg, R. J. (1989). Social intelligence and decoding of nonverbal cues. *Intelligence*, 13, 263-287.
- Baron-Cohen, B., & Wheelwright, S. (2004). The empathy quotient: An investigation of adults with Asperger syndrome or high functioning autism, and normal sex differences. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 34, 163-175.
- Baysan A., Leyla & Bora, E. (2009). Empati ölçeği Türkçe formunun üniversite öğrencilerinde psikometrik özellikleri. Psychometric features of Turkish version of empathy quotient in university students. *Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 19, 39-47.
- Bernieri, F. J., Gillis, J. S., Davis, J. M., & Grahe, J. E. (1996). Dyad rapport and the accuracy of its judgment across situations: A lens model analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 110-129.
- Büyüköztürk Ş. (2012). Faktör analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2002; 32:470-83.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (24th ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Carré, A., Stefaniak, F., D'Ambrosio, F., Bensalah, L., & Besche- Richard, C. (2013). The Basic Empathy Scale in Adults (BES-A): Factor structure of a revised form. *Psychological Assessment*, 23, 679-691.
- Çokluk, O., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, S. (2016). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Davis, M. (1983). Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 44(1), 113-126. doi: 10.1037//0022-3514.44.1.113

- Davis, M. H. (1983). Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, 113-126.
- Davis, M. H. (1994). *Empathy: A social psychological approach*. Boulder, CO: Westview Press.
- Deniz, K. Z. (2007). Psikolojik Ölçme Aracı Uyarlama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. cilt: 40, sayı: 1, 1-16
- Duan, C., & Hill, C. (1996). The current state of empathy research. *Journal Of Counseling Psychology*, 43(3), 261-274. doi: 10.1037/0022-0167.43.3.261
- Ellis, B., & Mead, A. (1998). Measurement equivalence of a 16PF Spanish translation: An IRT differential item and test functioning analysis. *Paper presented at the 24th meeting of the International Association of Applied Psychology*, San Francisco.
- Erdoğan, M. (2008). Duygusal Zekanın Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23).
- Erkuş, A., & Selvi, H. (2019). *Psikolojide Ölçme ve Ölçek Geliştirme III: Ölçek Uyarlama ve "Norm" Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Evans, R. (2008). The sociology of expertise: The distribution of social fluency. *Sociology Compass*, 2, 281-298.
- Ford, M. E., & Tisak, M. S. (1983). A further search for social intelligence. *Journal of Educational Psychology*, 75, 197-206.
- Friedman, H. S., Prince, L. M., Riggio, R. E., & DiMatteo, M. R. (1980). Understanding and assessing nonverbal expressiveness: The Affective Communication Test. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, 333-351.
- Geisinger, K. (1994). Cross-cultural normative assessment: Translation and adaptation issues influencing the normative interpretation of assessment instruments. *Psychological Assessment*, 6(4), 304-312. doi: 10.1037//1040-3590.6.4.304
- Gerdes KE, Segal EA, (2009). A social work model of empathy. *Advances in Social Work*, 10(2), 114- 27.
- Goleman, D. (2005). *Duygusal zeka neden IQ'dan daha önemlidir*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (2001). *Sosyal Zeka: İnsan İlişkilerinin Yeni Bilimi*. İstanbul: Varlık Yayınları.

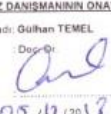
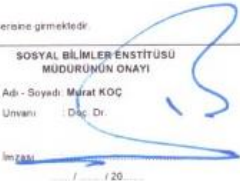
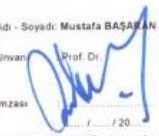
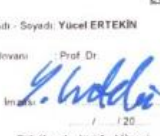
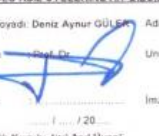
- Gore, J. (2009). The interaction of sex, verbal, and nonverbal cues in same-sex first encounters. *Journal of Nonverbal Behavior*, *33*, 279-299.
- Hall, J. A., & Bernieri, F. J. (Eds.). (2001). *Interpersonal sensitivity: Theory and measurement*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Hall, J. A., DiMatteo, M. R., Rogers, P. L., & Archer, D. (1979). *Sensitivity to nonverbal communication: The PONS test*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
- Hambleton, R. K. & Patsula, L. (1999). Increasing the validity of adapted tests: Myths to be avoided and guidelines for improving test adaptation practices. *Journal of Applied Testing Technology*, *1*(1), 1-30.
- International Test Commission. (2017). *The ITC Guidelines for Translating and Adapting Tests (Second edition)*. [www.InTestCom.org]
- Jacoby, L. L., Kelley, C. M., & Dywan, J. (1989). Memory attributions. In H. L. Roediger, III & F. I. M. Craik (Eds.), *Varieties of memory and consciousness: Essays in honour of Endel Tulving* (pp. 391-422). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Kemper, C. L. (1999). EQ versus IQ (Emotional intelligence, Intelligence Quotient) *Communication World*, *16*,15-19.
- Kenny, D. A. (1994). *Interpersonal perception: A social relations analysis*. New York, NY: Guilford Press.
- Kenny, D. A. (2004). PERSON: A general model of interpersonal perception. *Personality and Social Psychology Review*, *8*, 265-280.
- Kline, R. B. (1998). *Principles and practice of structural equation modeling*. NY: The Guilford Press.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling: issues and practical considerations*. New York: The Guildford Press.
- Kuhn, M. R., Schwanenflugel, P. J., & Meisinger, E. B. (2010). Aligning theory and assessment of reading fluency: Automaticity, prosody, and definitions of fluency. *Reading Research Quarterly*, *45*, 230-251.
- Kuhn, M. R., & Stahl, S. A. (2003). Fluency: A review of developmental and remedial practices. *Journal of Educational Psychology*, *95*, 3-21.
- Lawrence, E. J., Shaw, P., Baker, D., Baron-Cohen, S., & David, A. S. (2004). Measuring empathy: reliability and validity of the Empathy Quotient. *Psychological Medicine*, *34*, 911-920.

- Marlowe, H. A. (1986). Social intelligence: Evidence for multidimensionality and construct independence. *Journal of Educational Psychology, 78*(1), 52-58.
- Marsh, H. W., Balla, J. R. ve McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indices in confirmatory factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin, 103*, 391-410.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1993). The intelligence of emotional intelligence. *Intelligence, 17*, 433-442.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? In P. Salovey & D. Sluyter (Eds.), *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications* (pp. 3-31). New York, NY: Basic Books.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2008). Emotional intelligence: New ability or eclectic traits? *The American Psychologist, 63*, 503-517.
- Mayer, J. D., Salovey, P., Caruso, D. R., & Sitarenios, G. (2003). Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2.0. *Emotion, 3*, 97-105.
- McBrien, A., Wild, M., & Bachorowski, J. (2018). Social–Emotional Expertise (SEE) Scale: Development and Initial Validation. *Assessment, 107319111879486*. doi: 10.1177/1073191118794866
- Montepare, J. M. (2004). Exploring interpersonal sensitivity: What, who, why, and to what end? *Journal of Nonverbal Behavior, 28*, 143-145.
- Öner, N. (1996) *Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testler*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- Payne, W. L. (1985). A Study of Emotion: Developing Emotional Intelligence; Self-Integration; Relating to Fear, Pain and Desire. *Dissertation*, The Union for Experimenting Colleges and Universities
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality, 9*, 185-211.
- Seçer, I. (2015). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences, 25*, 167-177.
- Siirt Üniversitesi Künye. (2018). Retrieved from <http://www.siirt.edu.tr/detay/genel-bilgi/182537.html>

- Snodgrass, S. E., Hecht, M. A., & Ploutz-Snyder, R. (1998). Interpersonal sensitivity: Expressivity or perceptivity? *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 238-249.
- Strandberg, T., Eklund, J., & Manthorpe, J. (2012). Promoting empathy in social care for older people. *Working With Older People*, 16(3), 101-110. doi: 10.1108/13663661211260781
- Tatar, A., Tok, S., Bender, M. T. & Saltukoğlu, G. (2017). Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testinin Türkçeye çevirisi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(2):139-146.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Thorndike, E. L. (1920). Intelligence and its uses. *Harper's Magazine*, 140, 227-235.
- Thorndike, R. L., & Stein, S. (1937). An evaluation of the attempts to measure social intelligence. *Psychological Bulletin*, 34, 275-285.
- Tickle-Degnen, L., & Rosenthal, R. (1987). Group rapport and nonverbal behavior. In C. Hendrick (Ed.), *Group processes and intergroup relations* (pp. 113-136). Newbury Park, CA: Sage.
- de Vignemont, F., & Singer, T. (2006). The empathic brain: how, when and why?. *Trends In Cognitive Sciences*, 10(10), 435-441. doi: 10.1016/j.tics.2006.08.008
- Wechsler, D. (1958). *The measurement and appraisal of adult intelligence* (4th ed.). Baltimore, MD: Lippincott Williams & Wilkins.
- Weisinger, H. (1998), *Emotional Intelligence at Work*, Cossey-Bass, San Francisco, CA.
- Wells, D., Prindle, L., & Torrie, J. (2000). *Exploring Emotional Intelligence Correlates in Selected Populations of College Students*.

8. EKLER

8.1. Etik Kurul Onayı

T.C. ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU					
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ					
T.C. NOSU	40549439626				
ADI VE SOYADI	İnan AY				
ÖĞRENCİ NO	2016100110				
TEL. NO. LARI	544 447 32 60				
E-MAIL ADRESLERİ	inan.ayy@gmail.com, inan.ay@hotmail.com				
ANA BİLİM DALI	Psikoloji				
PROGRAM ADI	Psikoloji Yüksek Lisans				
BİLİM DALININ ADI	Psikoloji				
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ				
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT ÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2018 / 2019 - SONBAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM				
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER					
TEZİN KONUSU	Social-Emotional Expertise Scale (Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği) Türkçe versiyonu Güvenlik-Geçerlik Çalışması				
TEZİN AMACI	Bu araştırmanın amacı McBrien, Wild ve Bachorowski (2018) tarafından geliştirilen Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeğinin (Social-Emotional Expertise Scale) Türkçe versiyonunu yapmak ve geçerlilik-güvenlik analizlerini incelemektir. Bu araştırma, Sosyal etkileşimlerin altında yatan dinamikleri daha iyi anlamak adına McBrien ve ark. tarafından ortaya atılan SOY kavramının ve bu kavram üzerine geliştirdikleri SOY ölçeğinin Türkçe alan yazına kazandırılması açısından oldukça önemli olacaktır.				
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Bu çalışmanın amacı McBrien, Wild ve Bachorowski (2018) tarafından geliştirilen Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYO)'nin Türk üniversite öğrencileri için geçerlik-güvenliğini incelemektir. Araştırma Sirt Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilere yürütülecektir. Çalışmanın, ön uygulama için minimum 200, ölçek uygulaması için minimum 350 katılımcı ile yürütülmesi planlanmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliğine doğrulayıcı faktör analizi ile bakılacaktır. Ölçüt geçerliğini sınamak amacıyla Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği ile ilişkisine bakılacaktır. Ölçeğin güvenirliliği ise iç tutarlılık, test-tekrar testi yöntemleriyle hesaplanacaktır. Yapılacak faktör analizi sonucunda SDYO'nun, orijinal çalışmaya benzer olup olmadığına bakılacaktır. Yapılacak analizler sonucunda SDYO'nun Türk üniversite öğrencilerinin sosyal-duygusal yetkinlik düzeyini ölçebilmek amacıyla kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araç olup olmadığı belirlenecektir.				
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER / KURUMLARIN ADLARI	Sirt Üniversitesi				
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI - SÜRESİ / MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	Sirt Üniversitesi Rektörlüğü				
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNDE HANGİ KURUMUNA HANGİ BÖLÜMÜNDE HANGİ ALANININ HANGİ KODLARINDA HANGİ ÖRNEK KİMLERİNE NE UYGULANACAKI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	Sirt Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesi'nin Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilimler Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik bölümlerine; Fen-Edebiyat Fakültesi'nin Biyoloji, Tarih, Sosyoloji, Matematik, Fizik, Tür Dili ve Görsel Sanatlar Bölümlerine; Sosyal Bilimler M.Y.O., Yabancı Diller Y.O., Veteriner Fakültesi ve İlahiyat Fakültesine devam etmekte olan öğrencilere güvenlik geçerlik çalışması yapılacak olan ölçek (SDYO) ve ölçüt geçerliliğini sağlanıp sağlanmadığını test etmek amacıyla Schutte Gözden Geçirilmiş Duygusal Zeka Ölçeği uygulanacaktır.				
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇEKLERİN UYGULANACAKI	Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği, Schutte Gözden Geçirilmiş Duygusal Zeka Ölçeği				
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADETSAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) Kişisel Bilgi Formu - 2) Schutte Gözden Geçirilmiş Duygusal Zeka Ölçeği (1 Sayfa) - 3) Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği (1 sayfa)				
ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: İnan AY	ÖĞRENCİNİN İMZASI: 	TARİHİ: 06.12.2018			
TEZ / ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU					
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.					
2. Anılan konu faaliyet alanı içersine girmektedir.					
1. TEZ DANIŞMANININ ONAYI Adı - Soyadı: Gülhan TEMEL Unvanı: Doç. Dr. İmzası: 05.12.2018	2. TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA) Adı - Soyadı: Unvanı: İmzası: / .. / 20 ..	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI Adı - Soyadı: Mırat KOÇ Unvanı: Doç. Dr. İmzası: / .. / 20 ..	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI Adı - Soyadı: Şukru UĞUZ Unvanı: Prof. Dr. İmzası: / .. / 20 ..		
ETİK KURULU ASİL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER					
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞKAN Unvanı: Prof. Dr. İmzası: 	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN Unvanı: Prof. Dr. İmzası: 	Adı - Soyadı: Deniz AYRIN ÖLÜK Unvanı: Prof. Dr. İmzası: 	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA Unvanı: Prof. Dr. İmzası: / .. / 20 ..	Adı - Soyadı: Mustafa Tevrik ODMAN Unvanı: Prof. Dr. İmzası: / .. / 20 ..	Adı - Soyadı: Unvanı: İmzası: / .. / 20 ..
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asil Üye	Etik Kurulu Jüri Asil Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asil Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asil Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asil Üyesi	Etik Kurulu Jüri Yedek Üyesi
Adı - Soyadı: Unvanı: İmzası: / .. / 20 ..	OY BİRLİĞİ İLE ☒		OY ÇOKLUĞU İLE ☒		
Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/ Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asil Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 14.12.2018-15.01/2019 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli izin verilmesi taraftarınca uygundur.					
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR.					
EKLER: Bir (1) Sayfa Kişisel Bilgi Formu Shutte Gözden Geçirilmiş Duygusal Zeka Ölçeği Duygusal Yetkinlik Ölçeği orijinal formu			Bir (1) Sayfa Sosyal- Bir (1) Sayfa Sosyal-		

SOBE-2029

8.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Özgün Formu

Social-Emotional Expertise Scale

Please answer each of the following items by circling the response that best describes what's typical of you

	Never	Neutral	Always
1. I'm good at making eye contact.	1	2	3 4 5
2. I can talk easily with people of any level (kids, peers, professors, etc.).	1	2	3 4 5
3. I use people's body language to help me know how to respond to them.	1	2	3 4 5
4. In social interactions, my facial expressions are perfectly timed.	1	2	3 4 5
5. I'm good at confronting people about sensitive situations without making them feel awkward or disrespected.	1	2	3 4 5
6. I can express annoyance without putting people off.	1	2	3 4 5
7. I use just the right amount and kind of touch in my social interactions.	1	2	3 4 5
8. In conversations, my hand gestures are helpful, not distracting.	1	2	3 4 5
9. I can easily draw on my various social skills as situations warrant.	1	2	3 4 5
10. I'm animated when I speak.	1	2	3 4 5
11. I'm good at reading facial expressions.	1	2	3 4 5
12. At social events like parties, people often introduce themselves to me.	1	2	3 4 5
13. I know just the right things to say and do when someone I know is upset.	1	2	3 4 5
14. I use the qualities of my voice to influence others.	1	2	3 4 5
15. I can make awkward social interactions feel more comfortable.	1	2	3 4 5
16. I produce the "right" sorts of smiles at just the right times.	1	2	3 4 5
17. If people observed me in a group, they would say I'm the most socially gifted.	1	2	3 4 5
18. I'm a natural at knowing how to coordinate my emotional responses to others' emotions.	1	2	3 4 5
19. I have a relaxed, open body posture when I talk with people.	1	2	3 4 5
20. Others would say I have an expressive face.	1	2	3 4 5
21. People are swayed or influenced by my emotional signals.	1	2	3 4 5
22. I use my voice to convey my emotions.	1	2	3 4 5
23. I nod my head the right amount to let others know that I'm listening.	1	2	3 4 5
24. I know how to calm a heated conversation.	1	2	3 4 5
25. I'm good at using laughter to make other people feel good.	1	2	3 4 5

8.3. Uyarlama Çalışması İzni (E-Mail)

← → ↻ 🏠 <https://mail.google.com/mail/u/0/#search/jo-anne.bachorowski%40vanderbilt.edu/KtbxLzFrPPpHnWdnWjKfGccqQltZqnZFg> ☆ ⌵

☰ Gmail

📧 E-Posta Yaz

📧 Gelen Kutusu 163

★ Yıldızlı

🕒 Ertelendi

➤ Gönderilmiş Postalar

📧 Taslaklar 5

⌵ Diğer

👤 Inan +

🗨️ Hangouts kişisi yok [Birini bulun](#)

👤 Inan Ay <inan.ayyy@gmail.com> 7 Eyl 2018 19:57 ☆ ↶ ⋮

Alıcı: ja.bachorowski

Dear Madam,

I am an MA student in Turkey. I reviwed SEE and have the idea that the scale will be a great contribution to Turkish literature. For my master study, I thought that a Turkish reliability and validity search of your scale would be the best. I will study with a supervisor who is competent in scale studies.

I would like to ask your permission to start a Turkish reliability and validity study of the SEE.

Best regards,

Inan AY

👤 Bachorowski, Jo-Anne <jo-anne.bachorowski@vanderbilt.edu> 7 Eyl 2018 21:55 ☆ ↶ ⋮

Alıcı: ben

🌐 İngilizce > 🇹🇷 Türkçe İletiyi çevir [İngilizce için kapat x](#)

Hi, Inan, I think this is a great idea -- and I'm very curious about the results. Cross-cultural comparisons are a big interest of ours, but we specifically chose to norm the original scale on a Western, English-speaking (and young adult) population.

Please send me the results once you have them -- I'd like to be able to refer to them in our upcoming work!

All best,

Jo-Anne

8.4. Ölçek Uyarlama Çalışmaları İçin Dil Geçerliliği İnceleme Formu

Madde	İngilizce Metin	Lütfen çeviriye 1 ile 5 (kötüden iyiye) arasında bir numara verin; varsa önerinizi belirtin	Türkçe çevirisi
1	I'm good at making eye contact.		İnsanlarla iletişim kurarken göz teması kurarım.
2	I can talk easily with people of any level (kids, peers, professors, etc.).		Her seviyede insanla kolaylıkla iletişim kurabilirim. (çocuklarla, yaşlılarımla, hocalarımla vs.)
3	I use people's body language to help me know how to respond to them.		İnsanlara nasıl tepkilerde bulunmam gerektiğini belirlemek için onların beden dilinden yararlanırım.
4	In social interactions, my facial expressions are perfectly timed.		Sosyal etkileşimlerde, yüz ifadelerimi doğru zamanda kullanırım.
5	I'm good at confronting people about sensitive situations without making them feel awkward or disrespected.		Hassas durumlarda insanları incitmeden onlarla yüzleşebilirim.
6	I can express annoyance without putting people off.		Rahatsız olduğum durumları insanları gücendirmeden ifade edebilirim.
7	I use just the right amount and kind of touch in my social interactions.		Sosyal etkileşimlerimde kurduğum fiziksel temasların miktarını ve türünü doğru ayarlarım.
8	In conversations, my hand gestures are helpful, not distracting.		Sohbet ederken yaptığım el hareketleri dikkat dağıtmaz; ifade etmek istediğim şeyin anlaşılmasına yardımcı olur.
9	I can easily draw on my various social skills as situations warrant.		Sosyal becerilerimi içinde bulunduğum durumun gerektirdiği gibi kullanırım.
10	I'm animated when I speak.		Konuşurken hareketli ve canlıyım.
11	I'm good at reading facial expressions.		İnsanların yüz ifadelerini anlamakta iyiyim.
12	At social events like parties, people often introduce themselves to me.		Parti gibi sosyal etkinliklerde, insanlar çoğu zaman benimle tanışırlar.

13	I know just the right things to say and do when someone I know is upset.		Tanıdığım biri üzgün olduğu zaman, söylenmesi ve yapılması gereken doğru şeyin ne olduğunu bilirim.
14	I use the qualities of my voice to influence others.		İnsanları etkilemek için sesimin özelliklerinden yararlanırım.
15	I can make awkward social interactions feel more comfortable.		Rahatsız edici sosyal etkileşimleri, daha huzurlu hale getirebilirim.
16	I produce the “right” sorts of smiles at just the right times.		Hangi zamanda nasıl gülümsemem gerektiğini bilirim.
17	If people observed me in a group, they would say I’m the most socially gifted.		İnsanlar bir topluluk içinde beni gözlemleme imkanına sahip olsaydı, o topluluk içindeki sosyal becerileri en yüksek kişi olduğumu söylerdi.
18	I’m a natural at knowing how to coordinate my emotional responses to others’ emotions.		Duygusal tepkilerimi başkalarının duygularına nasıl uyarlamam gerektiğini bilirim.
19	I have a relaxed, open body posture when I talk with people.		İnsanlarla konuşurken, beden duruşum rahat ve iletişime açıktır.
20	Others would say I have an expressive face.		Başkaları, yüzümle (mimiklerimle) kendimi ifade edebildiğimi söyler.
21	People are swayed or influenced by my emotional signals.		Duygusal ifadelerim etkileyici ve ikna edicidir.
22	I use my voice to convey my emotions.		Duygularımı ifade ederken ses tonumdan yararlanırım.
23	I nod my head the right amount to let others know that I’m listening.		İnsanlar onları dinlediğimi anlasın diye sohbet esnasında başımı (olumlu anlamda) yeterince sallarım.
24	I know how to calm a heated conversation.		Gergin bir sohbeti nasıl sakinleştireceğimi bilirim.
25	I’m good at using laughter to make other people feel good.		İnsanların kendilerini iyi hissetmesini sağlamak için gülerim.

8.5.. Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği Türkçe Formu

Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği

	Lütfen aşağıdaki maddelerden sizi en iyi tanımlayan şıkları işaretleyiniz.	Hiçbir zaman	Nadiren	Kararsızım	Genellikle	Her zaman
1	İnsanlarla iletişim kurarken göz teması kurarım.	1	2	3	4	5
2	Her seviyede insanla kolaylıkla iletişim kurabilirim. (çocuklarla, yaşlılarla, hocalarımla vs.)	1	2	3	4	5
3	İnsanlara nasıl tepkilerde bulunmam gerektiğini belirlemek için onların beden dilinden yararlanırım.	1	2	3	4	5
4	Sosyal etkileşimlerde, yüz ifadelerimi doğru zamanda kullanırım.	1	2	3	4	5
5	Hassas durumlarda insanları incitmeden onlarla yüzleşebilirim.	1	2	3	4	5
6	Rahatsız olduğum durumları insanları gücendirmeden ifade edebilirim.	1	2	3	4	5
7	Sosyal etkileşimlerimde kurduğum fiziksel temasların miktarını ve türünü doğru ayarlarım.	1	2	3	4	5
8	Sohbet ederken yaptığım el hareketleri dikkat dağıtmaz; ifade etmek istediğim şeyin anlaşılmasına yardımcı olur.	1	2	3	4	5
9	Sosyal becerilerimi içinde bulunduğum durumun gerektirdiği gibi kullanırım.	1	2	3	4	5
10	Konuşurken hareketli ve canlıyım.	1	2	3	4	5
11	İnsanların yüz ifadelerini anlamakta iyiyim.	1	2	3	4	5
12	Parti gibi sosyal etkinliklerde, insanlar çoğu zaman benimle tanışırlar.	1	2	3	4	5
13	Tanıdığım biri üzgün olduğu zaman, söylenmesi ve yapılması gereken doğru şeyin ne olduğunu bilirim.	1	2	3	4	5
14	İnsanları etkilemek için sesimin özelliklerinden yararlanırım.	1	2	3	4	5
15	Rahatsız edici sosyal etkileşimleri, daha huzurlu hale getirebilirim.	1	2	3	4	5

16	Hangi zamanda nasıl gülümsemem gerektiğini bilirim.	1	2	3	4	5
17	İnsanlar bir topluluk içinde beni gözleme imkanına sahip olsaydı, o topluluk içindeki sosyal becerileri en yüksek kişi olduğumu söylerdi.	1	2	3	4	5
18	Duygusal tepkilerimi başkalarının duygularına nasıl uyarlamam gerektiğini bilirim.	1	2	3	4	5
19	İnsanlarla konuşurken, beden duruşum rahat ve iletişime açıktır.	1	2	3	4	5
20	Başkaları, yüzümle (mimiklerimle) kendimi ifade edebildiğimi söyler.	1	2	3	4	5
21	Duygusal ifadelerim etkileyici ve ikna edicidir.	1	2	3	4	5
22	Duygularımı ifade ederken ses tonumdan yararlanırım.	1	2	3	4	5
23	İnsanlar onları dinlediğimi anlasın diye sohbet esnasında başımı (olumlu anlamda) yeterince sallarım.	1	2	3	4	5
24	Gergin bir sohbeti nasıl sakinleştireceğimi bilirim.	1	2	3	4	5
25	İnsanların kendilerini iyi hissetmesini sağlamak için gülerim.	1	2	3	4	5

8.6. Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testi

Aşağıda çeşitli durumlara ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Lütfen ifadeyi okuduktan sonra size uyma derecesini sağ taraftaki kutucuklardan birini X ile işaretleyerek belirtiniz.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Kişisel sorunlarımı başkaları ile ne zaman paylaşacağımı bilirim.					
2.	Bir sorunla karşılaştığım zaman benzer durumları hatırlar ve üstesinden gelebilirim.					
3.	Yapmaya çalıştığım birçok işte başarılı olacağımı hissederim.					
4.	Diğer insanlar bana kolaylıkla güvenirler.					
5.	Diğer insanların beden dili, yüz ifadesi gibi sözel olmayan mesajlarını anlamakta zorlanırım.					
6.	Yaşamımdaki bazı önemli olaylar neyin önemli neyin önemsiz olduğunu yeniden değerlendirmeme yol açtı.					
7.	Ruh halim değiştiğinde yeni olasılıkları görürüm.					
8.	Duygularım yaşamımı değerli kılan şeylerdendir.					
9.	Hissettiğim duyguların farkında olurum.					
10.	Genellikle iyi şeyler olmasını beklerim.					
11.	Duygularımı başkalarıyla paylaşmaktan hoşlanırım.					
12.	Güzel duygular hissettiğimde bunu nasıl sonlandıracağımı bilirim.					
13.	Başkalarının hoşlanabileceği etkinlikler düzenleyebilirim.					
14.	Beni mutlu edecek uğraşlar bulmaya çalışırım.					
15.	Başkalarına gönderdiğim beden dili, yüz ifadesi gibi sözsüz mesajların farkındayım.					
16.	Kendimi başkaları üzerinde iyi etki bırakacak şekilde gösteririm.					
17.	Ruh halim iyiye sorunların üstesinden gelmek benim için daha kolaydır.					
18.	İnsanların yüz ifadelerine bakarak onların hissettiği duyguyu anlayabilirim.					
19.	Duygularımın niçin değiştiğini bilirim.					
20.	Ruh halim iyi olunca, daha kolay yeni fikirler üretebilirim.					
21.	Duygularım üzerinde kontrolüm vardır.					

22. Hissettiğim duyguların farkındayım.					
23. Üstlendiğim görevlerden iyi sonuçlar alacağımı hayal ederek kendimi güdülerim.					
24. İyi bir şeyler yaptıklarında insanlara iltifat ederim.					
25. Diğer insanların gönderdiği sözel olmayan mesajların farkına varırım.					
26. Bir kişi bana hayatındaki önemli bir olaydan bahsettiğinde ben de aynısını yaşamış gibi olurum.					
27. Duygularımda ne zaman bir değişiklik olsa aklıma yeni fikirler gelir.					
28. Bir zorlukla karşılaştığım zaman umutsuzluğa kapılırım çünkü başarısız olacağıma inanırım.					
29. Diğer insanların kendilerini nasıl hissettiklerini sadece onlara bakarak anlayabilirim.					
30. İnsanlar üzgünken onlara yardım ederek daha iyi hissetmelerini sağlarım.					
31. İyimser olmak sorunlar ile baş etmeye devam edebilmem için bana yardımcı oluyor.					
32. Kişinin ses tonundan kişinin kendini nasıl hissettiğini söyleyebilirim.					
33. İnsanların kendilerini neden iyi ya da kötü hissettiklerini anlamak benim için zordur.					

8.7. Çalışma İçin İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
ÇAĞ UNIVERSITY

SAYI : 23867972/ **241** 26.02.2019
KONU: Tez Anket İzini Hakkında

T.C.
ŞİİRT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜK MAKAMINA

1. Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında kayıtlı olup, programdaki kaydı halen devam etmekte olan ve tez aşamasına geçmiş olan 2016100110 numaralı **İnan AY**, “**Social-Emotional Expertise Scale (Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği) Türkçe Versiyonu Güvenirlik-Geçerlik Çalışması**” konulu tez çalışmasını Mersin Üniversitesi öğretim üyesi olan **Doç. Dr. Gülhan TEMEL** danışmanlığında halen yürütülmektedir.

2. Adı geçen öğrencinin bu tez çalışması kapsamında Siirt Üniversitesine bağlı Eğitim Fakültesi bünyesindeki Fen Bilgisi öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği bölümlerine, Fen-Edebiyat fakültesi bünyesindeki Biyoloji, Tarih, Sosyoloji, Matematik, Fizik ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerine, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Veteriner Fakültesi ile İlahiyat Fakültesine devam etmekte olan öğrencileri kapsamak üzere kopyası Ek’te sunulan anket uygulamasının yapılması planlanmıştır.

3. Bu kapsamda, adı geçen öğrencinin bu tez çalışması ile ilgili Ek’lerde sunulan anketi uygulayabilmesi için gerekli iznin verilmesi makamlarının tensiplerine maruzdur.

Arz ederim.

Prof. Dr. İnan AY
Çağ Üniversitesi Rektörü

EKLERİ: 1 Sayfa Tez Etik Kurul Onay Belgesinin Fotokopisi, 2 Sayfa Anket Form Listesi.

A.Yaşar Bayboğan Kampüsü, Adana-Mersin Karayolu 33800 Yenice-Mersin / TÜRKİYE T. +90 (0324) 651 48 00 F. +90 (0324) 651 48 11
www.cag.edu.tr

8.8. Çalışma İçin Siirt Üniversitesi'nden Alınan İzin Onayı

* B E 5 U 3 D 7 R D *

**SIİRT
ÜNİVERSİTESİ**
Bilimin Işığında

T.C.
SIİRT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : 46876006-300-
Konu : Anket Çalışması Hk.

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 26/02/2019 tarihli ve 23867972/241 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınızda belirtilen anket çalışmasının Üniversitemizde öğrenim gören öğrencilere uygulaması ile ilgili izin talebiniz tarafımızca uygun görülmüştür.

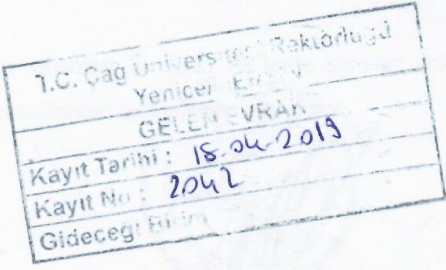
Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Cemalettin ERDEMCI

18/4/2019

Rektör

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Cemalettin ERDEMCI
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

(765) M

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://evrak.siirt.edu.tr/envision/Dogrula/SU3D7RD>

Batman Yolu 10.km Merkez, 56100 Siirt/Türkiye
Tel: +90 (484) 212 11 11
E-Posta: siu@siirt.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Mehmet Yatkin
Faks: +90 (484) 212 11 11
Elektronik ağ: www.siirt.edu.tr

9. ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında Siirt'te doğan İnan AY; sırasıyla Çevik Ersin Temel İlköğretim Okulu ve Siirt Lisesi'nden (Yabancı Dil Ağırlıklı) mezun olmuştur. Lisans eğitimini Dicle Üniversitesi Almanca Öğretmenliği bölümünde tamamlayan AY, şunda Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji bölümünde tezli yüksek lisans yapmaktadır. AY, 2009 yılından itibaren başladığı öğretmenlik mesleğini şuan Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Siirt Atatürk Anadolu Lisesi'nde aktif olarak sürdürmektedir.

İletişim: inan.ayyy@gmail.com